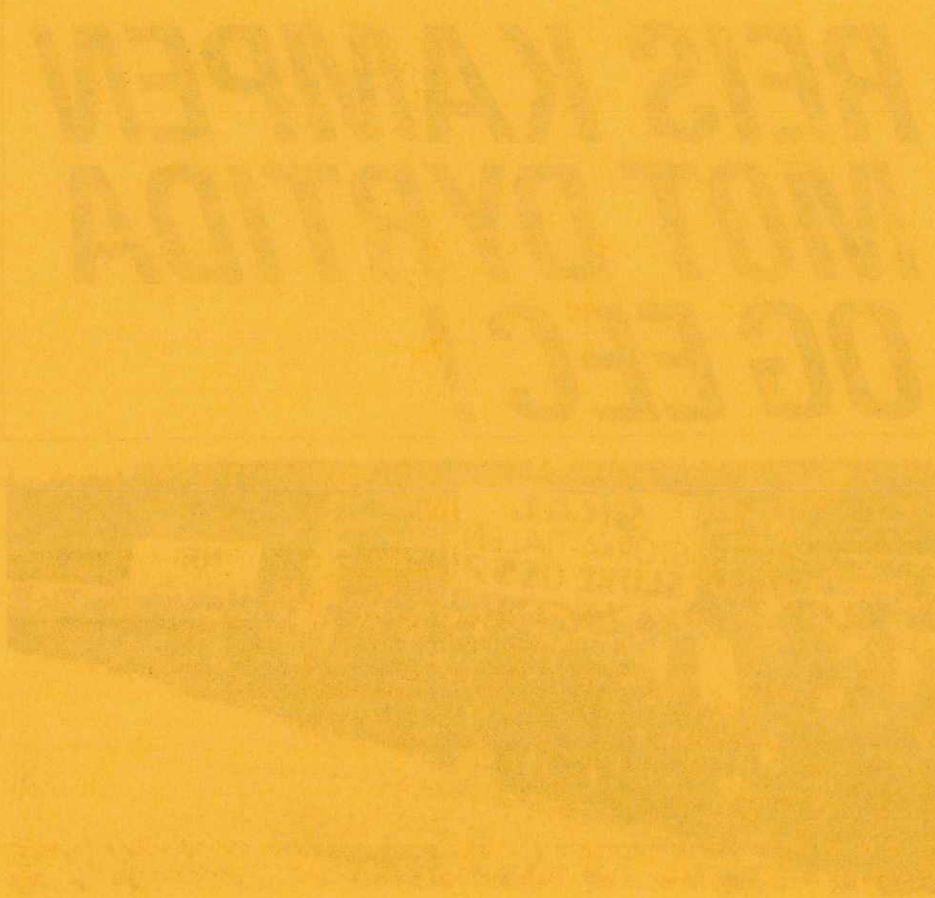

REIS KAMPEN MOT DYRTIDA OG EEC!

ARTIKLER TIL STUDIER AV EEC OG DYRTID

ARBEIDERKOMITEEN MOT EEC OG DYRTID
POSTBOKS 3829, ULLEVÅL HAGEBY, OSLO 8
POSTGIRO 20 88 77

PRISØKINGA AVSLØRER LO-PAMPENES OPPGJØR HARDE TARIFFKRAV ER NØDVENDIG!

KLASSEKAMPEN 7/8 1970

Resultatet av lønnsoppgjøret i vår skulle bety et generelt tillegg på 80 øre timen. Er det da slik at timelønna til arbeidsfolk har blitt 80 øre mer verdt? Hvis en ser på tillegget i forhold til prisutviklinga i oppgjørsperioden, kommer en fram til dette resultatet:

Generelt tillegg etter oppgjøret	80 øre
Innebygd tillegg fra 1. januar 1969	20 øre
	100 øre
Prisstigning i oppgjørsperioden	79 øre
Resultat:	21 øre

21 lusne øre i timen var altså »resultatet» etter LO's oppgjør. Dette er hva arbeidsfolk skal møte den voldsomme prisstigninga med i tida framover – ei prisstigning som alt nå er satt inn med full kraft, og som statsråd Vårvik har lovt vil fortsette på andre felter. 12 prosent økte priser generelt er det han har lovt i løpet av sommeren!

Er det så at høye lønninger automatisk medfører høye priser? Slik borgerpressa framstiller det virker det som priser og lønninger er to mekanismer som påvirker hverandre gjensidig. La oss derfor se på noen tall. Ved oppgjøret i 1968 oppnådde arbeiderne – som vi husker, usle 1,7 prosent tillegg i lønna. I perioden etterpå har prisene steget over det *fire-dobbelte* – med 7 prosent!

Prisminister Vårviks løfte om 12 % prisstigning blir innfridd.

Prisstigninga nå har vært voldsom. Gjennom de høge prisene lar kapital-eierne arbeidsfolk sjøl betale den beskjedne lønnsstigninga, pluss en god del til.

Fra april til juni gikk prisene opp 0,9 prosent. Fra 1. juli steig melkeprisene med 14,7 prosent og billettprisene på offentlige transportmidler med 10 prosent. Dessuten reknes det med at koks og fyringsolje vil gå opp i pris. Den første »røde strek» på 112,6 på prisindeksen ble passert i juni. Den neste vil ikke ha lang levetid.

Alt nå er lønnstillegget spist opp av prisene. Levekåra til arbeidsfolk blir verre. »Det beste lønnsoppgjøret etter krigen» var en bløff.

Og enda har arbeidsfolk et viktig krav å få innfridd: Å få del i den produksjonsveksten de sjøl har skapt. I den siste avtaleperioden vokste produksjonen med 8,5 prosent. Ingen ting av dette har kommet arbeiderne – som har skapt verdiene – til gode.

Det lønnskrevet som har vært kjørt fram på enkelte arbeidsplasser og i »Klassekampen» var et rettmessig krav. De som godtok oppgjøret fra LO/NAF merker alt nå – 3 måneder etter oppgjøret – at lønninga gir mindre kjøpekraft. Noen kan likevel gjøre seg håp om å få noe bedre lønnsforhold: De som har kjempet for krava sine, som f. eks. arbeiderne i Odda, Sauda og på Norgas. Gjennom hard kamp har de greidd å tvinge gjennom viktige krav.

Det viser at skal arbeiderklassen oppnå noe, må krava kjempes fram, og en må stole på egne krefter. Kampen mot dyrtida og kampen for høgere lønn er to sider av samme sak.

Indeksen ljuger!

Talla som kommer fram på prisindeksen for forbruksvarer gir et skeivt bilde av levekostnadene for arbeidsfolk. Likevel viser de tydelig at det gjennomsnittlige prisnivået har steget kraftig. Prisindeksen blir til etter at det er rekna i gjennomsnitt for ei rekke varer. På den måten kan enkelte varegrupper ha økt sterkt i pris uten at det slår tilsvarende ut på indeksen. De gruppen som har økt mest i pris er nettopp de som er viktigst for arbeidsfolk – matvarer og boutgifter. Talla ser slik ut:

	Total	Matvarer	Boutgifter
Juni/juli 1968	100	100	100
15. januar 1970	110,5	112	110
15. april 1970	112,1	114	113
15. juni 1970	113,1	116	115

På indeksen teller utgifter til restaurantbesøk, hotellopphold, selskapsreiser o. l. nesten like mye som husleia (gjennomsnittlig 3,12 prosent mot 3,47 prosent). For vanlige arbeidsfolk teller sjølsagt økt husleie langt mer enn prisene på høgjellshotell – der er det fra før så dyrt at det er uråd å bo der likevel.

Den gjennomsnittlige prisindeksen gir

på langt nær et riktig bilde av det prisnivået arbeidsfolk har å slite med. Tvert imot dekker gjennomsnittsprisene over sterk prisøking for de varesortene som utgjør størstedelen av forbruket vårt. En familie med to–tre barn og som har ei disponibel inntekt på 20 000–30 000 kr., bruker 40–50 prosent til matvarer. For dem hjelper det ingen ting om den offisielle indeksen regner med mindre enn 30 prosent av lønna til mat – de får ikke kjøpt mer av den grunn.

ARBEIDSFOLK I DRABANTBYENE:

Halve lønna i boutgifter!

Nylig varslet byggelaga i OBOS (Oslo Bolig og Sparelag) et kraftig tillegg i husleieprisene. For en del leieboere vil det bety ei øking på hele 20 prosent. Bakgrunnen for dette er økte utgifter til strøm (20 prosent p. g. a. moms), vedlikehold, kommunale avgifter, eiendoms-skatt og heving av Husbankrenten. Disse og andre utgifter har tidligere økt boutgiftene til de fleste husstandene rundt i landet.

Særlig er kåra til dem som bor i drabantbyer omkring storbyene blitt hardere. De høge husleiene fører til at mange må søke sosialkontoret om stønad

for å klare boutgiftene. I drabantbyene ved Oslo søker alt nå 8 prosent av familiene slik stønad, mens gjennomsnittet for hele landet er 0,4 prosent.

Hvor stor del av den disponible inntekten bruker vanlige familier til boutgifter? Gjennomsnitt for landet er 15 prosent. Men stemmer dette for familier i drabantbyene med boutgifter på 7-8 000 kroner i året? I tilfelle måtte disse familiene ha inntekt på over 40 000 kroner i året. Det dreier seg stort sett om arbeiderfamilier, og de tjener sjølsagt ikke så mye. En må derfor rekne

med at over 1/3 av den disponible inntekten brukes til boutgifter. For familier med lave inntekter stiger den opp mot 40-50 prosent av den disponible inntekten! Det blir harde kår for slike familier når budsjettet samtidig må bære økingen på matvarer, klær og offentlig transport på toppen av boutgiftene.

For dem som for framtida må flytte inn i dyre drabantbyhus, vil utgiftene bli ytterligere økt. Dette skyldes at byggmaterialer har steget kraftig i pris den siste tida. Også disse merutgiftene må leieboerne betale.

5

STRIKEKAMP MOT HØGE HUSLEIER

I mange vestlige land står kampen mot skyhøge husleier som noe av det viktigste for arbeidsfolk ved sida av lønnskampen på arbeidsplassene.

I England gjennomførte 4 - 5000 leieboere i ett av Londons største borettslag en flere måneder lang streik mot husleieøkning. I stedet for å betale tillegget til huseierne, ble pengene brukt til oppretting av en aksjonsbevegelse samt til utgivelse av ei avis. Engelske arbeidsfolk har forstått at kapitalistene søker å ramme dem der de står splittet, i hjemmene, når lønningene ikke lenger kan presses ned. Enkeltvis blir familier satt på porten når høge husleier har ruinert dem. Bare i fellesskap kan leieboerne stanse huseiernes glupske utbytting. Husleieaksjonene har fått brei støtte av fagbevegelsen, økonomisk og politisk.

I Sverige gjennomførte 600 av Umeås studenter nylig husleiestreik. En tredjedel av studentenes inntekt går med til husleien. Stadig er den lagt på, og den siste forhøyelsen ble boikottet. Seinere gikk aksjonen over i streik. Da reagerte borettslaget som skal «vivareta leieboernes interesser». Dette truet med politi og flyttebiler hvis ikke streiken ble avblåst. Streiken fikk sterk støtte blant Umeås befolkning og fra hele landet for øvrig. Rekken av solidaritetserklæringer vitner også om at en seier for studentenes husleiestreik betyr seier for alle som lir under kapitalens utplyndring gjennom høge husleier.

SVELTIHEL PÅ TRYGDA

I lesarspalten i ei av dagsavisene finn vi innlegg frå ei dame som lever av pensjon. Innlegget gir tydeleg inntrykk av kva vanskar pensjonistane må stri med her i landet.

Kvinna skriv: «Min trygd utgjør 480 kroner måneden, netto. Jeg har en husleie på 185 kroner måneden. Da er det 295 kroner igjen. I blant får jeg en lysregning også. Dessuten er det 4 uker i måneden, noen ganger fire og en halv. Særlig den halve er tung å komme igjennom... For meg er det bare en ting å gjøre: Spise lite og la være å røre på meg. Det koster jo som kjent å reise med bussen. Ikke så rent lite heller, etter alle stigningene. Av og til kan trangen til å komme ut være sterk, men det går altså ikke.»

Desse utdraga frå lesarbrevet fortel nokså mye om forholda for dei som i dag lever av trygder; det fortel om korleis det borgarlege samfunnet løner folk for livs-langt strev.

Til no har ordninga vore slik at trygdesatsane har blitt regulerte ved kvart årsskifte. Konsekvensen har vore at trygdene - i beste fall - ein kort periode på nyåret har vore i samsvar med prisauken etter siste regulering. Den reelle verdien av trygda har så minka utetter året etter kvart som prisauken har ete opp meir og meir av kjøpekrafta.

Dei eldre, uføre og andre trygda har hatt all grunn til å krevje vederlag for auka levekostnader, for ikkje å snakke om det rettkomne kravet dei har på å få del i produktivitsauken i samfunnet. Til no har staten ikkje «sett seg i stand til» å-gje denne gruppa fullgode levekår,

noko som seier meir om den norske staten og kreftene som dirigerer han enn om dei trygda sin situasjon.

Den 14. juli kunne store avisopplag fortelje at no har regjeringa vurdert å innføre ei ordning med automatiske og fortløpende indeksregulering av trygdesatsane. Tilsynelatande garanterer ei slik ordning for at no endeleg skal dei trygda her i landet og få sine behov tilfredstilte. Men berre tilsynelatande.

For det første knyter staten på denne måten trygdene til prisutviklinga, og ikkje til produktivitsauken i samfunnet. Dermed kan dei trygda i beste fall vone på at dei i åra som kjem skal kunne halde på sin nåverande levestandard. Ved ei slik ordning vil dei ikkje meir enn i dag få del i dei nye verdiane som blir skapte i produksjonen.

For det andre kan knapt desse gruppe rekne med å få kompensert meir av prisauken enn arbeidarane får ved indeksregulering. Og då veit vi at det aldri hender at det blir gitt full kompensasjon - i høgda 70-75 prosent. Dei trygda må også i framtida vone på at generelle reguleringar av satsane skal halde oppe ei stabil kjøpekraft.

Den nye ordninga gir ingen garantiar for ei verkeleg forbetring. I beste fall fører ordninga til at kjøpekrafta blir mindre redusert enn i dag mellom justeringane av satsane.

AKSJONSENHET!

Folkemøte mot EEC på Stortorget i Oslo i 1962.

I vår lanserte SF-ledelsen sin linje for kampen mot EEC med parolen: «I Norge skal nordmenn råde». Med dette har de hoppet på Peder Furubotns og hans arvtakers «nasjonale» linje. En «front» er opprettet med nobelprisvinneren Ragnar Frisch, furubotniken Ragnar Kalheim og senterpartiets Hans Borgen i spissen.

Sjøløst må motstanden mot EEC også være en kamp for norsk suverenitet. Men dette må være fullstendig underordnet det faktum at norsk medlemskap er en trusel mot det arbeidende folkets livsinteresser.

Kampens grunnlag.

Både dyrtida og arbeidet med å utvide EEC er deler av et større internasjonalt framstøt fra borgerskapet. Dette framstøtet tar sikte på å tilfredsstille et økende profittbehov ved økt utbytting, særlig gjennom strukturrasjonalisering og monopolisering. Forverringa opplever folk i dag gjennom den kraftige prisstigninga.

Furubotnikene og SF- og NKP-ledelsen vil like fullt «heise den nasjonale fanen». De ser som den største faren ved EEC at «De folkevalgte organer skal bli underlagt den byråkratiske Brussel-administrasjonen». I en sentralstyrettalelse fra SF heter det: «Det kan ikkje løynast at Roma-traktatens mål og midlar står i strid med vårt lands grunnlov og med det politiske grunnsyn hos det norske folk at det er dei folkevalgte organ som til kvar tid skal ha styringa over landets økonomiske og politiske utvikling.» For det første har det folkevalgte Stortinget i dag liten makt over den økonomiske og politiske utviklingen. For det andre lar det arbeidende folket seg ikke mobilisere på et slikt grunnlag.

Både SF- og NKP-ledelsen unnlater altså å påvise sammenhengen mellom tendensene til dyrtid i dag og EEC. De klager over prisene, men forklarer ikke at de er et ledd i monopolkapitalens utbytting. Og de knytter ikke dette sammen med bygginga av sosialismen.

Hovedinnholdet i kampen mot dyrtid og EEC må derimot være i samsvar med folkets livsinteresser. Denne kampen må rettes mot både norsk og utenlandsk monopolkapital. En del EEC-motstandere ser på Nordøk som et alternativ.

Men Nordøk vil også være en monopol-sammenslutning i strid med folkets interesser. Kamp mot EEC må sjøløst bety et klart nei til slike foretak.

På dette grunnlaget mener marxist-leninistene at alle grupper av folket må gå til kamp for sine krav. Gjennom aksjoner må det utvikles enhet mellom de ulike gruppene. Dette er det første skrittet i organiseringa av kampen. SF- og NKP-ledelsen og Furubotns faglige menn har lansert en «front». Men en virkelig enhetsfront kan bare skapes gjennom aksjoner som mobiliserer folkets breie masser og som utvikler aksjonsenheten mellom ulike klasser og grupper av det arbeidende folket.

Kampens karakter.

Enhetsfronten må altså omfatte både arbeidere, bønder, fiskere, pensjonister, studenter og skoleelever. Men det er ikke likegyldig hvilken av disse gruppene som utgjør kjernen i den kommende fronten!

Under kampen mot EEC i 1962 var det

de fagorganiserte som gikk i spissen, og det ble arrangert store arbeiderdemonstrasjoner. I dag har de fagorganiserte, takket være sosialdemokratiet «klamme hånd», foreløpig ikke tatt initiativ til ny kamp. Småbrukere og fiskere har imidlertid gjennom sine organisasjoner delvis erklært åpent at de vil kjempe, men har i de fleste tilfelle vært avventende i håp om «særordninger». Denne vaklinga er på mange måter karakteristisk for bønder og fiskere som klasse. De som ikke er proletarisert, har ennå et «rødt håp» om at forhandlinger og særordninger kan hindre forverring. Det er nettopp denne vaklinga, spesielt blant lederne i organisasjonene, som gjør at verken bønder eller fiskere kan stå i ledelsen. Men sjøløst vil resolutt kamp fra småbruker- og fiskerorganisasjonene være av aller største betydning for EEC-motstandens styrke.

Ryggraden i den kommende folkefronten, og i dagens aksjonsenhet, må være en enhetlig og kampberedt arbeiderklasse. Gjennom demonstrasjoner og streiker vil arbeiderne kunne bli en virkelig trusel for monopolkapitalen.

KLASSEKAMPEN 9 1970

Men sjøl om kjernen i fronten er arbeiderklassen, er også de andre gruppene motstand viktig. Blant bønder, fiskere og pensjonister, i militærforlegningene, på skoler og universitet må det organiseres motstand mot forverringa. Det må stilles krav, og aksjoner må gjennomføres. Samtidig må enheten understrekes bl. a. ved felles politiske demonstrasjoner.

Imidlertid er det grunnleggende og avgjørende for utvikling av aksjonsenheten, og oppretting av folkefronten som Georgi Dimitrov sier: «... resolutt aksjon fra det revolusjonære proletariatets side til forsvar for disse lagas og særlig de arbeidende bøndenes krav, som samsvarer med proletariatets grunnleggende interesser, og sammenknytning av disse krava med arbeiderklassens krav i løpet av kampen.» I arbeiderdemonstrasjoner er det f. eks. nødvendig at en del av parolene støtter andre gruppers krav.

Enhetsfronten og sosialdemokratiet.

Arbeiderklassens enhet er forutsetninga for enhet i hele folket. Den største hindringa for enhet i arbeiderklassen er sosialdemokratiet. Under bygginga av fronten vil LO- og DNA-ledelsen forsøke å torpedere en folkeinnsning. De vil nekte å se sammenhengen mellom den prisstigninga vi har i dag og den forverringa vi får i EEC. Under momsaksjonen i 1969 tok de massenes motstand mot all moms til inntekt for A-momsen. Dersom de forsøker å ta kampen mot dyrtida til inntekt for seg, må de avsløres ved å peke på den konkrete sammenhengen mellom dyrtida og EEC.

Lær av momsaksjonen.

Den kamperfaring og styrke massene fikk under momsaksjonen i fjor, må ligge til grunn for den kampen som nå skal føres. 200 000 arbeidere var i streik, og flertallet av folket var mot det nye skattesystemet. Denne gang skal den organiserte kampen omfatte større grupper av folket, og aksjonene skal bli hardere og flere.

HUNDRETUSENER I SLUM

KLASSEKAMPEN 9 1970

Elendige kår for fremmedarbeiderne i EEC

I august 1969 var det 15 746 fremmedarbeidere i Norge. I tillegg kommer 13 683 utenlandske arbeidere som jobber på norske skip i utenriksfart. Flertallet av disse arbeiderne blir lønnet atskillig dårligere enn nordmenn i tilsvarende yrker, og de som er bosatt i Norge har vanligvis elendige boligforhold. Arbeidsmarkedet i EEC-landa preges i atskillig større grad av fremmedarbeidere.

I Frankrike utgjør fremmedarbeiderne 11 prosent av den aktive befolkningen og nærmere 25 prosent av den industrielle arbeidskrafta. I Vest-Tyskland utgjør de 14 prosent av den totale manuelle arbeidskrafta og i Belgia 23 prosent av den industrielle arbeidskrafta. Dette må ses i sammenheng med EEC-traktatens artikkel 48 der det heter: *»Arbeidstakernes frie bevegelighet innen Fellesskapet skal være gjennomført seinest ved utløpet av overgangsperioden.»* Gjennom den frie bevegelsen for arbeidskraft som EEC innebærer, har EEC-landa fått et fremmed proletariat i omtrent samme størrelsesorden som negerproletariatet i USA.

MONOPOLBORGERSKAPET PROFITTERER

Monopolcapitalistene i EEC bruker fremmedarbeiderne som et redskap til å holde lønningene nede. Fremmedarbeidernes lønninger er nemlig senket så lavt og arbeidstida er så lang at innenlandske arbeidere ikke vil ha jobbene. Fremmedarbeiderne jobber ofte 60-70 timer i uka uten overtidsgodtgjørelse. EEC-monopolene bruker fremmedarbeiderne som en arbeidskraftreserve. I perioder med lavkonjunktur bruker man reserven til å holde lønningene gjennom at det er overflod på billig arbeidskraft. I perioder med høykonjunktur har monopolene ledig arbeidskraft å kaste inn i produksjonen.

Monopolistene har små sosiale utgifter til

fremmedarbeiderne. De kan tilbys boligforhold som ellers ikke ville bli godtatt – f. eks. bolig i gamle fabrikkbygninger med skyhøy husleie. En del steder er det dannet rene arbeiderghettoer av gamle skur. I Parisdistriktet bor 100 000 mennesker på denne måten.

EEC-organene i Brussel hjelper til så godt de kan for å skaffe fram arbeidskraftreserven. Til dette har en opprettet Det Europeiske Sosialfond. I stedet for å heve den sosiale standarden for fremmedarbeiderne, er dette organets oppgave å *»øke arbeidskraftens yrkesmessige og geografiske mobilitet.»* (Tilsvarende har vi i Norge midlene i arbeidsløshetstrygden som brukes til å tømme landsbygda.)

Dette «sosial»-fondet brukes til å omskolere og forflytte folk. Dette tar ofte form av rein tvangsflytting eller deportering. I en begrunnelse som ble lagt fram

av EEC-kommisjonen 10. juni 1969 heter det at *»hovedproblemene på arbeidsmarkedet i EEC i årene etter at traktaten trådte i kraft, har endret seg fra en omfattende arbeidsløshet til strukturerendringer i næringslivet som fører med seg forskjell mellom etterspørselen etter og tilbudet på arbeidskraft, undersyssetning og potensiell arbeidsløshet. I de neste 10 år vil i det minste 10 pst. av yrkesbefolkningen i Fellesskapet måtte skifte arbeid. Denne situasjonen gjør det særlig nødvendig å øke arbeidskraftens yrkesmessige og geografiske mobilitet.»* (Sitert fra Markedsutvalgets rapport V. Vår uth.)

Slumstrøk for fremmedarbeidere i Paris.

POLITISKE VIRKNINGER

Fremmedarbeiderne er uten politiske rettigheter i landet der de arbeider. De kommer ofte fra industrielt tilbakebyggende land og har ofte lavere klassebevissthet enn arbeidere fra land med lengre industrielle tradisjoner. Derfor står de ofte utenom fagforeningene og opptrer tilmed stundom som streikebrytere, og svekker såleis den faglige og politiske kampen til arbeiderklassen.

Dette er forhold som sammen med gamle rasefordommer kan brukes til å hisse opp ulike deler av arbeiderklassen mot hverandre. Den konservative politikeren Enoch Powell's kampanje mot fremmedarbeiderne i Storbritannia er et eksempel på hvordan dette kan utnyttes effektivt til å splitte folket's krefter. Fremmedarbeiderne framstilles som årsaken til de lave lønningene mens monopolistene holder seg i skyggen.

Monopolistene i landa som eksporterer arbeidskraft, har åpenbare fordeler. Ved å eksportere ungdommen – den politisk mest aktive delen av folket – f. eks. fra Sør-Italia til andre EEC-land, svekkes Sør-Italias krav om industriell utbygging av landsdelen. Slik kan de italienske monopolistene fortsette å investere i Nord-Italia der investeringene gir best profitt. Dessuten får de hardt tiltrengt valuta ved pengene fremmedarbeiderne sender hjem for å livberge slekta.

Ved norsk EEC-medlemskap vil ytterligere arbeidskraft bli tvunget vekk fra jordbruk og fiske. I stedet for å legge industri til distriktene der denne arbeidskrafta er bosatt, importerer monopolistene fremmedarbeidere, og arbeidsløsheten i utkantdistriktene vil såleis komme til å vokse.

En del av fremmedarbeiderimportens virkninger kan vi summere opp slik: Den presser ned lønnsnivået, svekker arbeiderklassens kampenhet og slagkraft, skaper arbeidsløshet i utkantstrøk i land som Norge og hemmer en revolusjonær utvikling i de landa som eksporterer arbeidskraft.

Vi går mot dyrtid for folket. Boutgifter og matvarepriser skyter i været, uten at det kompenseres gjennom økte inntekter. Sjøl de offentlige indeksene røper dette, men uten at de kommer halvnær de reelle virkningene av prisstigninga.

Det arbeidende folkets levestandard forringes. Men samtidig øker kapitaleierne sine profitter. Det er i dag sterk kursoppgang på både skips-, industri- og bankaksjer, noe som klart viser at det er konjunkturoppgang i de viktigste bransjene.

Norsk medlemsskap i EEC, som monopolborgerskapet nå satser alt på å oppnå, vil på lengre sikt bety ytterligere forverring. Ikke bare ved at prisen på en rekke varer vil øke

voldsomt, men også på andre måter. Norsk jordbruk og fiskeri vil bli så godt som nedlagt. Utenlandsk arbeidskraft, som det i Norge i dag allerede er mye av, vil bli importert og bevisst brukt til å holde lønningene nede. Den norske utkantbefolkningen vil i større grad enn i dag bli tvangsflyttet til de store byene, og noen vil bli »fremmedarbeidere» i andre land.

Et vest-europeisk »fellesmarked» med sterk konsentrasjon og monopolisering av produksjonen er monopolborgerskapets middel for å suge enda mer profitt ut av det arbeidende folket.

MOT DYRTID OG EEC!

KLASSEKAMPEN 9 1970

Det er altså ingen grunn til å se på den siste prisstigninga som ei ekstraordinær forverring. Innføringa av moms-systemet ved årsskiftet var tommeskruen i statens hender som skulle gjøre det lettere å øke skattebyrdene – og lette medlemsskapet i EEC. Statsminister Borten sa på en pressekonferanse før sommerferien at »den økonomiske situasjonen er ugunstig», og at det utover høsten vil bli aktuelt med nye avgiftsøkninger.

Men dette er likevel bare begynnelsen – om det går som borgerskapet planlegger. I de offisielle dokumenter (Markedsutvalgets rapporter og div. stortingsmeldinger) framgår det at medlemsskap i EEC vil medføre prisøkning på en rekke varer.

I Stortingsmelding nr. 86 for 1966/67 heter det bl. a.: »Beregningen viser at forbrukssubsidier og tilskott til jordbrukets produkter over statsbudsjettet og kraftfondet vil gå ned med ca. 1,1 milliarder kroner. Forbrukernes utgiftsbudsjett vil øke med ca. 700 millioner kr. I virkeligheten blir utgiftene for forbrukerne større, da endringer i omsetningsleddene, avanse og omsen kommer i tillegg.»

Videre: »Varer som nå har lite eller ingen toll, som sydfruktar, kaffe, kakao og tobakk, som i det vesentlige importeres fra land utenom EEC, vil for en del varers vedkommene bli pålagt forholdsvis høye tollsatser og derfor bli dyrere. I samme stilling kommer sukker som i EEC blir pålagt høy toll, mens tollene ved norsk import for tiden ikke oppkreves.» (Markedsutvalgets rap. nr. 2)

Dessuten har Norge i dag en lavere diskonto (4,5 %) enn øvrige EEC-land, som bortsett fra Italia ligger på omlag 6–8 %. Ved inngangen i EEC må Norge sannsynligvis heve diskontoen for at ikke investeringskapitalen skal »flykte» ut av landet. Dette vil føre med seg heving av bankrentene, som igjen vil øke husleiene.

I tillegg kommer en bestemmelse i Roma-avtalen om at det ikke skal være mulig for staten å subsidiere frakt og

utgifter til transport av varer. I dag får vi kjøpt kjøtt og melk til ens pris over hele landet. Men ekstratilførsel av kjøtt og melk utover det som produseres f. eks. i Nord-Norge koster i dag omlag 50–70 øre pr. kg, noe som nå dekkes av statlige midler. Dette vil bortfalle, og »billig» melk og kjøtt som produseres i Vest-Tyskland vil bli belastet med et frakttilskudd slik at varene blir dyrere dess lenger nord i landet de blir omsatt.

AKSJONSENHET MOT DYRTID OG EEC

Hele det arbeidende folket må yte innbitt motstand mot disse overgrepene. Vi har

verdensproletariatets historiske erfaringer i ryggen, når vi hevder at det nytter å kjempe. Ved å ta sakene i våre egne hender, ved å gå til organisert kamp mot forverringa, vil folket kunne slå framstøta tilbake. På arbeidsplassene, blant bønder, fiskere og pensjonister, i militærforlegningene og ved landets skoler og universiteter må det gjennomføres aksjoner. Disse aksjonene må være utgangspunkt for en aksjonsenhet mellom alle gruppene av folket mot dyrtid og EEC. På kort sikt er aksjonsenheten det beste våpen i det arbeidende folkets hender i kampen mot forverringa. På lengre sikt må aksjonsenheten utvikles til en mektig enhetsfront av hele det arbeidende folket mot monopolkapitalens overgrep.

Streik mot prisstigninga!

Reaksjonene på den siste tidas prisstigning rundt omkring på arbeidsplassene begynner å bli mer og mer forbitret. Like sikkert som at kapitalistene forsøker å øke profitten ved å heve prisene, like sikkert er det at den norske arbeiderklassen ikke vil sitte med hendene i fanget for passivt å la seg flå på denne måten. Ved Meråker smelteverk gikk, som nevnt i forrige nummer, ca. 300 mann til en halvtimes streik den 22. juli i protest mot prisstigninga og regjeringas prispolitikk.

Seinere har 500 mann ved Kristiansand Mekaniske Verksted streiket mot prisstig-

ninga. Den 14. august la de ned arbeidet i to timer og krevde i en resolusjon til regjeringa at prisene må stanses.

Men myndighetene har lovt ytterligere prisstigning utover høsten. De stoler på at de sosialdemokratiske pampene i LO-ledelsen skal holde arbeiderne tilbake fra å aksjonere. Erfaringene fra de »ulovlige» streikene i år, samt de siste aksjonene ved Meråker og i Kristiansand viser tydelig at den norske arbeiderklassen vender seg vekk fra »sine» sosialdemokratiske førere og tar saka i egne hender. Streikene i den seinere tida vil ikke bli de siste.

NAF-bløff om lønnsøking

»Rekordartet lønnsglidning for 1969–70» sto det å lese i de fleste norske aviser torsdag 13. august. Oppslagene var basert på NAF's lønnsstatistikk for 1. kvartal 1970. 6 prosent skal lønnsstillingene har vært for menn og 4,2 prosent for kvinner. Hva er realiteten bak disse tallene?

Dersom en gransker NAF's tabeller litt grundigere, finner en raskt flere faktorer som tar stråleglansen vekk fra »den sterkeste lønnsøking som noen sinne er registrert for voksne arbeidere i Norge» (Morgenbladet).

For det første er det i dette prosenttallet inkludert diverse tillegg, bl. a. overtidstillegg og skifttillegg. At folk får mer betalt på grunn av økt overtid, er ikke mye å skryte av. Av NAF's statistikk går det tydelig fram at antallet overtidstimer har økt kraftig, med om lag 10 prosent fra året før. Og ser vi på lønnsglidningen for menn utenom disse tilleggene, så blir tallet 5,3 prosent. Videre: I denne perioden har det vært en usedvanlig høy prisstigning, til sammen 9,1 prosent fra 1. kvartal 1969 til samme kvartal 1970. Dersom vi går med på borgerskapets prat om at det er gitt full kompensasjon til arbeidsfolk for momsens, viser indeksen en stigning på 3,8 prosent. Denne konsumprisindeksen viser som kjent ikke de reelle kostnadsutgiftene for arbeiderfamilier med høye bo- og matutgifter. Men selv med slike offisielle tall blir det da bare tilbake en reallønnsøkning for menn på gjennomsnittlig 1,5 prosent. For kvinner blir det tilsvarende tallet hele 0,2 prosent! Heller ikke dette sier nok om situasjonen. For i perioden har det i industrien samtidig vært en produktivitetsøkning (pr. arbeider) på om lag 1 prosent.

Og da er det ikke stort luft igjen i NAF-ballongen. Det bør også nevnes at det i denne perioden for første gang siden 1961 ikke ble gitt noen tariffmessige tillegg i NAF-bedrifter. Og for mange arbeidere er »lønnsglidning» (som omfatter alt utenom tariffen) den eneste måten å kompensere prisstigning og produksjonsøkning på. I tillegg kommer et dårlig lønnsoppgjør og kraftig prisstigning gjennom hele sommeren.

NAF's rapport offentliggjør et interessant forbehold: Lønnsglidningsstatistikken omfatter ikke de samme bedrifter i de perioder som sammenlignes. Det blir opplyst at dette kan »gi ganske sterke utslag i tallene». Vi har ingen grunn til å tro at de utslagene går i arbeidernes favor.

KLASSEKAMPEN 9 1970

PAMPER OM PRISENE

LO-ledelsen og A-partiet har »reagert hardt» på den siste prisstigninga. Kommentarene har vært at »dette spådde DNA allerede i fjor» (Oddvar Nordli), »vi i LO vil naturligvis ikke legge skjul på at i en vekstperiode som den vi nå er inne i, er det umulig å unngå en prisstigning» (Odd Høydahl i VG 14. aug.), men »nå har regjeringen mistet herredømmet og det føres for tiden en »la skure»-politikk av de ansvarlige myndigheter» (Høydahl i VG). De alvorlige herrer på Youngstorget er virkelig bekymret.

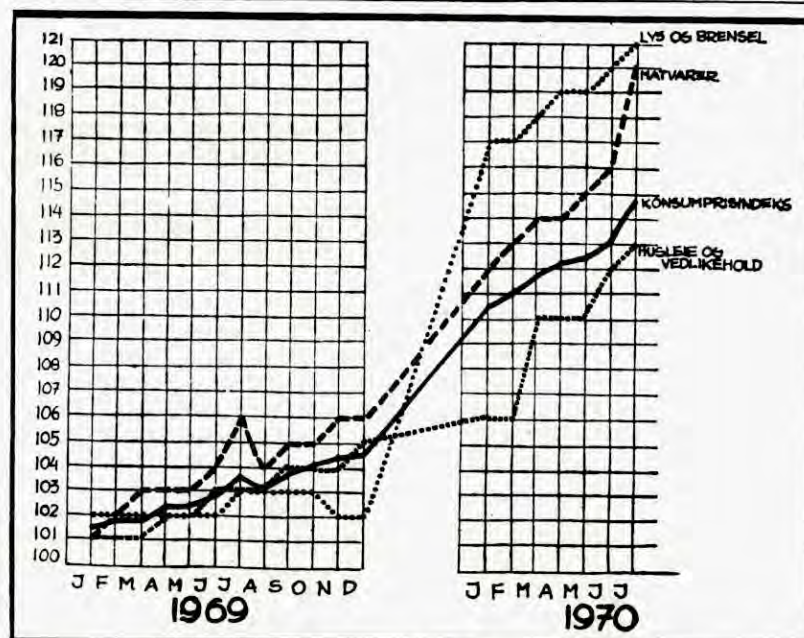
Hva har de så foreslått for å løse» problemene?

For det første har de rettet en alvorlig henstilling til regjeringen om å »ta seg sammen». Da sosialdemokratene sjøl hadde regjeringsmakta, var det omtrent like sterk

prisstigning som vi har hatt under den borgerlige regjeringa. Forskjellen er at stigninga da skjedde mer gradvis og ikke i så store sprang som nå. Med å »ta seg sammen» mener sosialdemokratene at en ikke må vise for tydelig at prisene stiger, at en må være »lurere» og mer taktisk. Forskjellen på A-moms og B-moms var også den at den umiddelbare prisstigninga ville bli større med B-momsen, mens DNA som ville at staten skulle få de samme inntekter, mente det var mest taktisk å la det skje gradvis.

Dermed har LO's nestformann kunngjort at »LO's ledelse er innstilt på å drøfte åpent eventuelle innstrammings tiltak med regjeringen. Vi har selvsagt gjort oss visse refleksjoner om hvilke virkemidler som kan bli aktuelle». (Høydahl i VG 14/8) Og om disse tiltaka sier Høydahl: »Innstrammings tiltak kan vanskelig være populære, ue må ramme noen. Poenget for oss er at man finner akseptable dvs. balanserte løsninger.» I vanlig språk betyr dette: En må komme fram til »innstrammings tiltak» som bl. a. rammer arbeidsfolks interesser. Snakk om faglige »tillitsmenn»!

Arbeiderbladet har foreslått innført en ny lavtlønnsindeks som skal gi et bedre bilde av prisstigningens innvirkning på de lavtløntes levekår. De har med andre ord »oppdaget» at den nåværende konsum-

Prisutviklinga siden januar 1969.

prisindeks ikke samsvarer med arbeidfolks levestandard. Men dette påpekte Klassekampen i flere artikler før tariffoppgjøret. Da var Arbeiderbladet ikke interessert.

Først når arbeidfolk har sett virkningene av oppjøret, finner sosialdemokratene det opportunt å ta på seg en »arbeidervennlig» maske.

EEC betyr: 700 MILL. TAP FOR LANDBRUKET

Fiskeribladet mot departementet

KLASSEKAMPEN 9 1970

De økonomiske virkningene for norsk landbruk vil bli katastrofale ved et eventuelt norsk medlemskap i EEC. Det er foretatt beregninger over inntektsvirkningen for norsk jordbruk i 1967 og 1969 av en overgang til EEC's prisnivå og tilskuddssystem. Disse er gjengitt i Stortingsmelding nr. 92 for 1969/70: »Beregningene ga som resultat at mens jordbrukets nettoinntekter i 1967 ville gå ned med 5-600 mill. kr. på årsbasis, ville inntektsreduksjonen blitt ca. 700 mill. kr. på årsbasis i 1969. Årsaken til denne forverringa er at jordbruksprisene i Norge har steget raskere enn i EEC de mellomliggende år.»

I denne forbindelse har Landbruksøkonomisk Institutt foretatt en del beregninger. Gula Tidend for 8. august har et oppsett hvor man kommenterer beregningene: »Skulle Noreg gå inn i Sammarknaden, må bøndene med typiske vestlandsjordbruk rekna med ein nedgang i driftsoverskotet på frå 30 til 50 pst. Denne nedgangen kan ein delvis kompensera med å gå over til jordbruksprodukt som har høge EEC-prisar, som t. d. kjøt og bær. Men trass i ei slik omlegging og at det vert teke omsyn til sammarknadsprisane når Noreg eventuelt vert medlem, vil nedgangen i driftsoverskotet likevel gå ned med frå 15 til 40 pst. Dette er tal som Noregs Landbruksøkonomisk Institutt har kome fram til.»

Med utgangspunkt i de samme beregninger beskriver Gula Tidend hvordan det vil gå for typiske bruk i forskjellige distrikter:

»For ei typisk mjølk- og sauebygd som t. d. Vossestrand-området, der ein i medel reknar med 5 mjølkekyr og 30 vinterfora sauer på 72 dekar jord, reknar ein med ein nedgang i driftsoverskotet på 5000 kroner eller 28 pst.

Jølster-Førdeområdet vert rekna som ei medels vestlandsk mjølkeproduksjonsbygd, med eit gjennomsnitt på 72 dekar jord, 8 mjølkekyr og litt sau og gris. Går me inn i Sammarknaden, må slike bønder rekna med ein nedgang i driftsoverskotet på omlag 8000 kroner eller omlag 50 pst.

Ei typisk kornbygd t. d. i Nesbygdene, Akershus eller Austfold med 300 dekar korn og litt gris lyt rekna med å gå ned i inntekt med 16 000 kroner, eller omlag 50 pst. Halvert driftsoverskot lyt også ei typisk mjølke- og kornbygd med litt potetar og rotvokstrar i Vestfold rekna med. I medel har ei slik bygd 125 dekar jord, 10 mjølkekyr og 40 dekar korn. Inntekta vil

her verta redusert frå omlag kr. 24 000 til kr. 12 000.»

Disse tallene har falt monopolist-lakeiene i DNA-ledelsen tungt for brystet, noe som kommer fram i Arbeiderbladet for 11. august under overskriften »Gale opplysninger om norske bønder i EEC». Bladet

vil ha det til at man ut i fra disse beregningene ikke kan si noe om hvordan forholdene vil bli for norske bønder innenfor EEC. DNA-organet tar det tydelig for gitt at norsk jordbruk vil få omfattende, varige særordninger. Enten forsøker man bevisst å kalle en ønskedrøm for en real-

itet, eller så har man lest offisielle norske dokumenter som fanden leste bibelen. Blant annet har kommisjonen i Brussel utarbeidet en jordbruksrapport som tar sikte på et program for tiåret 1970-80. Rapporten tar opp spørsmålet om reduksjon av det dyrkede areal, først og fremst det som ikke gir tilstrekkelig forretning for jordbruk og går inn for at det dyrkede areal på 700 mill. dekar bør reduseres med 50 mill. dekar. Hvis det fortsatt er noen som tror at kommisjonen er interessert i å opprettholde norsk jordbruk mens man nedlegger jord på kontinentet, så har kommisjonen i en uttalelse av 1. oktober 1969 om Storbritannias, Irlands, Danmarks og Norges søknader om medlemskap i EEC, pekt på at de grunnleggende prinsippene for landbrukspolitikken ikke bør endres, at prinsippet om at den frie sirkulasjon av industrivarer og gjennomføringen av det felles jordbruksmarked skal skje parallelt ved nye medlemmers tilslutning, og at det bør bli så få overgangsordninger som mulig. Regjeringens markedsutvalg sier da selv at »Det sier seg selv at en ren nasjonal produksjonsmåling er uforenlig med de prinsipper EEC bygger på» og at »De nasjonale jordbruksorganisasjoners direkte innflytelse på jordbrukspolitikken vil måtte bli redusert.»

«Dette gårdsbruket ved Timsjøen i Telemark måtte fraflyttes i 1968.

Fremmedarbeidere i Norge

Klassekampen nr. 9 behandla spørsmålet om fremmedarbeiderne i EEC-landa. Det ble hevda at arbeidsmarkedet i EEC i stadig større grad preges av fremmedarbeidere. Flertallet av disse må leve i elendige kår med lav lønn og dårlige boligforhold.

Norsk medlemskap i EEC vil bety økt antall fremmedarbeidere i Norge. I august 1969 var tallet 15 746. Dette tallet vil øke drastisk.

Et av hovedpunktene i EEC-traktaten er «arbeidstakernes frie bevegelighet innenfor Fellesskapet» (art. 48). Ved hjelp av en arme fremmedarbeidere som kan flyttes fra ett sted til et annet alt etter hvilke behov kapitalen har, kan monopolistene skjære ned sine utgifter betraktelig. For det første har de ingen utgift til utdanning, for det andre betaler de mindre lønn og for det tredje har de minimale sosiale utgifter som f. eks. til trygder og bolig. I tillegg kan fremmedarbeiderne brukes som press på den lokale befolkning for å holde alle lønningene nede.

På topplanet i LO ser man positivt på ei

slik utvikling. Odd Højdaahl har uttalt til VG: «LO stiller seg positivt til fremmed arbeidskraft.» (14/8). Men han fortsetter: «Men synet veksler ute i fagforeningene.» Blant arbeidsfolk er det stor motstand mot den storstilte importen av utenlandske arbeidere. Og dette er ikke en motstand av rasistisk karakter, som borgerskapet hevder, men en motstand basert på kamp for å berge sitt eget livsgrunnlag. Lønningene blir presset ned, og i flere tilfeller blir norske arbeidere utkonkurrert av den «billige» utenlandske arbeidskrafta. De står sjøl i fare for å bli fremmedarbeidere.

Borgerskapet og sosialdemokratene

kaller dette «hjelp». Det som karakteriserer denne «hjelp», er imidlertid at den kommer Franco- og Tito-klikkene og andre føydale og fascistiske regimer til gode ved at den løser deres arbeidskraftproblemer, som preges av massearbeidsløshet. Og den hindrer at arbeiderne i disse landa gjør revolusjon og bedrer forholda i hjemlandet.

For norske arbeidere må den riktige linja være å gi politisk, økonomisk og faglig støtte til de fremmedarbeidere som allerede er her i landet, og kjempe side om side med dem mot monopolkapitalens undertrykking. Dernest må det føres kamp for å stoppe fortsatt import. Dette betyr framfor alt kamp mot norsk medlemskap i EEC, som er det norske monopolborgerskapets middel til å åpne grensene for invasjon av fremmedarbeidere. Verken norske arbeidere eller fremmedarbeidere er tjent med dette.

EEC OG DET NASJONALE SPØRSMÅL

En leser har i et brev til redaksjonen pekt på at en artikkel i forrige nummer — «Hva betyr nasjonal suverenitet for arbeiderklassen?» inneholdt enkelte feil og uklårheter. Redaksjonen er enig i denne vurderinga, og vil særlig peke på følgende momenter:

Det heter i artikkelen at «EEC betyr ikke noen nasjonal undertrykkelse av Norge og nordmennene.» Det korrekte er at EEC ikke vil føre til en total nasjonal undertrykkelse, som f. eks. den tyske imperialismens okkupasjon gjorde det i 1940. Undertrykkelsen vil være begrenset, men EEC representerer en klar forverring sett i forhold til dagens situasjon. Som Klassekampen slo fast i lederartikkelen i forrige nummer vil derfor «en underordnet, men betydningsfull del» av arbeidet mot EEC bli «kampen mot redusert nasjonal sjølrådereid».

Mao Tsetung har i *Om motsigelsen* pekt på at når imperialistene innleder en aggresjonskrig mot et halvkolonialt land «kan alle de ulike klassene i det, med unntak av noen forrædere, midlertidig forenes i en nasjonal krig mot imperialismen». (s. 19). Motsigelsen mellom klassene i landet inntar da midlertidig en underordnet stilling. Dette var etter vår mening tilfelle i det kapitalistiske Norge under okkupasjonen. Da hadde en parole som «nordmenn skal råde i Norge» et innhold som også arbeiderklassen var tjent med å støtte. En enhetsfront med det nasjonale borgerskap var mulig. Men når Ragnar Kalheim & Co. i dag vil basere kampen mot EEC på et slikt

grunnlag må det bestemt avvises. For EEC er et angrep på det arbeidende folket fra både utenlandske og norske monopol- og storkapitalister. Det tar sikte på å påskynde monopoliseringa av kapitalen, øke utbyttinga av arbeiderklassen og sikre profitten gjennom dyrtid for hele folket. I en slik situasjon må kampen mot EEC i all hovedsak bli en anti-kapitalistisk og anti-imperialistisk kamp, et forsvar for folkets livsinteresser.

Hovedmotsigelsen går da nødvendigvis mellom monopolkapitalen og det arbeidende folket. At en del av borgerskapet ønsker andre monopolistiske markeds-løsninger som f. eks. NORDØK endrer ikke dette.

Mao Tsetung har på en utmerket måte oppsummert hvordan noe tilsvarende skjedde i Kina: «Når imperialismen ikke utøver sin undertrykkelse i form av krig, men ved mildere metoder — med politiske, økonomiske og kulturelle midler — kapitulerer de herskende klassene i et halvkolonialt land for imperialismen, og de to inngår et forbund, for sammen å undertrykke de breie massene av folket.» (Om motsigelsen, s. 19).

Artikkelen i forrige nummer av Klassekampen var også uklar på noen punkter. Bl. a. het det at forsvar av nasjonale

institusjoner som Storting, Grunnlov har ikke «i seg sjøl» noen plass i kampen mot norsk EEC-medlemskap.» Det er riktig at revolusjonære kommunister ikke forsvare parlamentarismen og Stortinget i seg sjøl. Men et medlemskap i EEC vil utrydde enda flere av de borgerlig-demokratiske rettighetene som denne formen for borgerskapets klasseskildring tross alt sikrer arbeiderklassen. Det viktige er at denne kampen er klart underordnet og blir bestemt av monopolkapitalens angrep på folket livsinteresser. F. eks. gjelder innskrenkingen av Stortingets rett til å fatte økonomiske vedtak spesielt slike saker som vil lette monopoliseringa og øke utbyttinga. Når EEC-lover blir overordnet norske lover får de spesielt store konsekvenser nettopp i disse spørsmålene.

Til slutt: Artikkelen besvarte ikke skikkelig det spørsmålet som ble stilt i tittelen: Hva betyr nasjonal suverenitet for arbeiderklassen? Svaret er at fordi Norge og resten av Vest-Europa er kapitalistiske land, er alternativet til fortsatt norsk suverenitet, medlemskap i imperialistiske allianser. EEC er en slik allianse. Slike imperialistiske allianser ledes av de sterkeste imperialist-statene og deres herskende klasser. Utbyttinga og undertrykkinga av folket er ofte hardest i disse landa, fordi monopolkapitalen relativt står sterkt overfor folket. Derfor vil nasjonal suverenitet gi arbeiderklassen i Norge bedre kampvilkår enn i EEC og liknende monopolistiske markedsallianser.

Husleia tar stadig mer av lønningsposen!

Vi har i dag ikke bare bolignød, men også boligdyrtid. Nøden består i at folk ikke kan skaffe bolig på arbeidsstedet, at en må bo i hus og leiligheter av dårlig kvalitet og som er for små for familiene. Den består også i trafikkfare, mangel på lekeplasser, på leketanter og daghjem, ungdomslokaler og steder å være for gamle.

Men av dem som har bolig, har færre og færre råd til å bo i dem. En undersøkelse for ei tid sia viste at 20 prosent av de som hadde flyttet inn i et nytt boligstrøk, hadde inntekt under 24 000 kroner. Lønna for en vanlig arbeider lå rundt dette tallet. Med renter og avdrag på lån til innskudd lå boligutgiftene til disse familiene på 6-700 kr. måneden.

For å klare slike boutgifter må hovedforsørgeren ta så mye ekstraarbeid og overtid han kan klare. For kona er det vanskelig å skaffe arbeid i nærheten, og nesten umulig å få daghjems plass. Likevel jobber nesten 40 prosent av småbarnsmødrene i drabantbyene. De sleper unger og varer med seg på buss eller trikk til dagmammaer eller slektninger, eller de jobber når mannen er kommet hjem. Når mange familier kommer på etterskudd med husleia, må de ty til sosialkontoret. Det er f. eks. ti ganger så mange som søker sosialhjelp i drabantbyene i Oslo som i hele landet forøvrig.

mer lukrative investeringer enn oppussing av gamle leiegårder. Når flere og flere stuer seg sammen i disse leilighetene, vil forslumminga øke.

UTGIFTENE VELTES OVER PÅ FOLKET

Husbankrenta har etter krigen steget fra 2,5 til 5 prosent. Husbanklånene er oftest for små til å dekke byggekostnadene, så en må ta topplån på det private lånemarked. Renter og avgifter utgjør en voksende del av husleia, boutgiftene tar stadig mer av lønningsposen.

Høye priser fører til at flere og flere ikke har råd til å kreve egen bolig. De

Boligdyrtida er et resultat av den økende bolignøden, som igjen er et resultat av strukturrasjonaliseringa. En tabell for Oslo illustrerer dette:

Årlig gjennomsnitt for golvflate tatt i bruk i nye bygg i Oslo	1950-67, i 1000 kvm.		
	1950-55	1956-61	1962-67
Boliger	340	319	306
Bedriftsbygg	67	122	192

Altså: Samtidig med at boligbygginga sank i omfang med 10 prosent fra 1950 til 67, økte bygginga av bedriftsbygg til det tredobbelte. Etterspørselen etter boliger - fra tilstrømmende arbeidstakere til de nye bedriftene - øker voldsomt, og entreprenører og hushaier skrur prisene i været, både de som betales over og under bordet.

I Oslo ble to nesten identiske høyhusbebyggelser bygget med noen års mellomrom. Forskjellen i innskudd og husleie mellom de to var mye høyere enn den generelle prisstigninga i mellomtida skulle tilsi. Samtidig ser vi at monopolkapitalistene verken har tomteproblemer eller finansieringsvansker.

Misforholdet understrekes ytterligere i en tabell over hvilke typer boliger som ble bygd i Oslo i samme tidsrom, i årlig gjennomsnitt:

	1950-55	1956-61	1962-67
Eneboliger	150	140	260
Andre boliger	4250	4060	3640

(Begge tabellene er fra Statistisk Årbok for Oslo by 1968, gjengitt i »Kontrast» nr. 4/5 1970.)

BOLIG-DYRTID

KLASSEKAMPEN
12 1970

OPPHEVING AV HUSLEI-REGULERINGA - ØKT DYRTID.

Som tidligere omtalt i *Klassekampen* nr. 10/70, skal husleiereguleringa oppheves. Dette ifølge Odelstingsproposisjon nr. 76, som foreslår fullstendig oppheving innen 1975 (behandles i Stortinget i januar 1971). I stedet skal såkalt »bruksverdivurdering» legges til grunn når en skal fastsette husleia i eldre gårder. Det betyr at de gamle, uføre, og andre med lave og usikre inntekter som ofte bor i store, gamle leiligheter, ikke vil få råd til å bo der. Dette kan føre til to ting: Lønt at de gamle beboerne blir tvunget til å flytte til utkanten av byen, til hybler eller mindre leiligheter. De større arbeiderfamilier som måtte flytte inn, vil ikke få bo vesentlig billigere enn i tilsvarende nye leiligheter.

Eller det vil føre til at flere enslige, gamle osv. flytter sammen i de gamle leilighetene. Disse gårdene forfaller stadig, og det er tegn til begynnende slumutvikling. Det heter seg nå at når utleierne får inn mer i husleier, vil det føre til bedre vedlikehold. Men all erfaring viser at når kapitalistene får mer penger å rutte med, bruker de dem til

blir boende hjemme hos foreldre eller i brakker. Det siste gjelder ikke bare bygningsarbeidere. For fremmedarbeiderne løser en boligproblemet ved ikke å kalle deres boliger for boliger, men »midlertidig oppholdssted».

Vi ser hvordan staten og monopolkapitalen på alle måter forsøker å velte byrdene over på folket. Det er den eneste maten de kan senke utgiftene til boligreisningen på.

HVORFOR HAR VI BOLIGDYRTID?

Boligproblemet er skapt av kapitalismen, og det vil fortsette å øke i omfang under kapitalismen. Monopolkapitalens strukturrasjonalisering har skapt pressområdene i de store byene og industristedene. Behovet for arbeidskraft til disse områdene er umettelig. Monopolkapitalen er nødt til å skaffe arbeiderne tak over hodet, men vil gjøre det så billig som mulig. Samtidig vil den hove inn så mye som mulig i form av renter, husleier osv.

Skal huset gjøres ferdig? Liten vits hvis bygda trues av arbeidsløshet og avfolkning.

Arbeiderboliger. Bildet er hentet fra utstillinga »Bolignød og dyrtid» som ble vist i Oslo i begynnelsen av november.

Bolignød eksisterer ikke overalt. Den oppstår i pressområdene, på grunn av strukturrasjonaliseringa. Den samme rasjonaliseringa river vekk næringsgrunnlaget for bønder og fiskere i utkantdistriktene. Der kan en oppleve at store eneboliger står tomme. Folk som må flytte til tettstedene må selge huset til spottpris. Når næringsgrunnlaget utover landet lett kan svikte, er det en fordel for staten om folk eier husene sjøl. Derfor gir ikke husbanken lån til bygder som står i fare for å bli avfolket. Derimot strekker den samme husbanken, dvs. staten, seg langt, dersom det kan fremme strukturrasjonaliseringa: Den har innført en ny ordning med lån til innskuddsfrie leiligheter til fjerndirigert arbeidskraft. Ifølge prognosene må Oslo oppta 35 000 nye innbyggere hvert år fram til 1990. Disse prognosene tar ikke stilling til om vi går inn i EEC eller ikke.

HVA KOMMER EEC TIL Å BETY FOR BOLIGSPØRSMÅLET?

I såfall vil denne utviklinga gå mye raskere. Når fri etableringsrett, fri kapital- og arbeidskraftbevegelse skal gjennomføres også i internasjonal målestokk, vil ikke presset på tettstedene bli mindre. Vi får altså enda større ulikhet i fordelinga av boligene, og raskere slumutvikling. I Frankrike bor f. eks. 100 000 fremmedarbeidere i rene slumkvarterer (se *Klassekampen* nr. 9/70).

I Norge er det ekstra dyrt å bygge, veier, vann og kloakk, grunnarbeid og utbygging av kommunikasjonsmidlene sluker en vesentlig del. Det som blir igjen til selve boligene, og til sosiale institusjoner i forbindelse med dem, blir minimalt. Standarden må senkes. Når real-lønnsnivået skal tilpasses Fellesmarkedets, vil folk få mindre råd til å kjøpe de boliger som tilbys.

Rentenivået i EEC-landene ligger betydelig over det norske – diskontoen er mellom 6 og 8 prosent mot 4,5 prosent i Norge. EEC-medlemskap vil føre til at diskontoen heves, og det vil bety en generell renteheving, som slår ut i økte priser og husleier.

HVORDAN BEKJEMPE BOLIGNØD OG BOLIGDYRTID.

Boligproblemet kan ikke løses under kapitalismen. Først når folket sjøl bestemmer over produksjonsmidlene, kan det bestemme hvor industri og boliger skal ligge, hvordan boligene skal finansieres og fordeles.

Men det fins flere eksempler på at folk har ført seierrike kamper mot økt boligdyrtid. I London avsluttet 4–5000 familier i fjor en 18 måneders husleiestreik. Pengene ble satt av på sperra konto, og streiken førte til seier.

For to år siden organiserte studentene på studentbyen på Sogn i Oslo seg på liknende måte til streik. Truselen om streik var nok til at husleiekinga som

var varslet, ikke ble iverksatt.

Mange leieboere har erfaringer fra de virkelige husleiekampene i tretti-åra. Den gang skjulte gårdeierne seg bak flere stråmenn. En slik gårdeier ble kalt Vaterlandkongen. Grundige undersøkelser fra leieboerne avslørte hvilken stråmann han stod bak, og alle leieboerne i gården hans samlet seg til husleiestreik, med sperret konto i den nystartete Arbeidernes Landsbank. Tross trusler om utkasting, sammenstøt med politiet, og andre provokasjoner, ble Vaterlandkongen tvunget til å redusere ågerleiene med opp til 50 prosent, og brannfarlige feil i leilighetene ble rettet. Leieboerne feiret seieren i Bryggeriarbeidernes avholdslokale på Grønland.

Dette viser at husleiestreik er en farbar vei å gå for å slå tilbake dyrtidsframstøt. Men ikke alle kan så lett organisere seg i husleiestreik. For alle deler av det arbeidende folk gjelder det å slå tilbake de tiltaka som er årsak til økte boutgifter og økt bolignød: Avgifter og skatter, presset på storbyene – og den truselen som EEC representerer.

Slumstrøk i Paris. Slik bor hundretusener av fremmedarbeidere i dette EEC-landet.

„Serordningar” vil ikkje berge jordbruket!

KLASSEKAMPEN 12 1970

Driftsoverskotet i norsk jordbruk vert halvert ved medlemskap i EEC. Dermed vert det vanskeleg å halde oppe eit norsk jordbruk i det heile. Sjølv om gardbrukarane legg om produksjonen til produkt som Fellesskapet i dag har god marknad for, vil driftsoverskotet gå ned med

30–40 prosent. Slik framstiller jordbruksorganisasjonane stillinga for jordbruket.

»Varige serordningar skal berge jordbruket», heiter det så i propagandaen til EEC-tilhengarane.

Dette pratet om serordningar er tøv. Røynelege serordningar let det seg truleg ikkje gjere å få. Men sjølv om forhandlingane i Brussel skulle gje serordningar som resultat, vil dei ingen innverknad ha på jordbruket.

Dei strukturendringane som har funne stad i jordbruket og som skal gjennomførast heretter, har to viktige grunnar. Dei produksjonsreiskapane industrien framstiller til bruk i gardsdrifta er forma etter kapitalens behov for profitt meir enn etter dei røynelege behova i jordbruket. Dei dyre driftsreiskapane skaper krav om ny struktur i næringa dersom fortienesta skal haldast oppe. Men desse reiskapane er ikkje framstilte for å dekke aktuelle behov i jordbruket.

På hi sida er kapitalen avhengig av at tilbodet på arbeidskraft alltid er større enn etterspørselen for at profitten skal bli så høg som råd. Difor er det naudsynt å dra arbeidskraft frå bygdenæringane til industrien. Det blir gjort i dag – her i landet og i endå sterkare grad i EEC-landa. Det er skapt eit kunstig overskot på arbeidskraft i jordbruket, og eit like kunstig underskot i industrien.

Vil dette forholdet bli forandra her i landet ved at jordbruket får serordningar i EEC? Sjølv sagt ikkje. EEC er skapt av og for monopolkapitalen. Kva formelle serordningar norsk jordbruk enn får – like avhengig er gardbrukarane av å kjøpe dei

driftsreiskapar industrien framstiller; like mykje vil bygdefolket bli utnytta som arbeidskraftreserve for industrien.

Kvifor legg borgerskapet så stor vekt på desse »serordningane» i propagandaen sin? Vi trur det har fylgjande grunn: Folk i bygd og fiskevær veit at EEC vil ramme dei. Difor får t. d. Senterpartiet brei støtte når dei legg fram desse »krava». Det gjev dei og eit håp om at det vil bli lettare å få folk flest til å akseptere medlemskapet dersom EEC går med på enkelte »ordningar».

Difor er det alt nå sers viktig å vera klår over at ikkje ei einaste »serordning» vil kunne hindra at norske bygdesamfunn vert gjort om til øydegardar dersom vi »kjem med». Den prosessen har alt starta utanfor Fellesmarknaden. Det er no eingong monopolkapitalen og staten sin politikk. Trur nokon at dei tyske og franske konserna vil stogge eller bremse opp denne utviklinga? EEC av i dag syner at det motsatte skjer.

Preik om serordningar – ja serordningane sjølve – vil aldri tene til anna enn å føre folk bak lyset.

EEC-medlemskap vil bety at nordmenn ikke rår i Norge

ORIENTERING 24 1970

Torsdag kveld vil Stortinget etter alt å dømme fornye Norges søknad om medlemskap i EEC — mot 10-15-20 stemmer.

Men det er mer enn tvilsomt om Norge blir medlem i Fellesmarkedet. Utenrikskomiteens innstilling er en katalog over forbehold og spørsmål det må forhandles nærmere om.

Norges søknad er imidlertid basert på at vi godtar alle hovedprinsipper i Roma-traktaten. Fellesmarkedet har gjort det klart at Norge må godta — ikke bare Roma-traktaten — men også de vedtak EEC har fattet og retningslinjene for den framtidige utbygging av bl. a. en økonomisk og monetær union.

Derfor kan Norge neppe få oppfylt sine ønsker om forskjellige særordninger og unntak fra EECs grunnleggende prinsipper.

Kampen mot norsk medlemskap vil derfor fortsette. EEC-motstanderne samler seg til et lansestøt mot planene om å legge Norge inn under Bryssel.

Ragnar Frisch

har stått i forgrunnen blant dem som har motsatt seg Norges innlemming i EEC.

Vi må skape en folkerørelse mot ovenfra-indoktrineringen, lureriet, tankerotet og uredligheten i snakket om at vi må til Bryssel for enhver pris, sier Ragnar Frisch.

Hans Borgen

har visst å sette tallmagikerne blant EEC-entusiastene på plass. Norge har opprettholdt sin eksport til EEC trass i tollmurene. Den økonomiske vekst har vært større i vårt land enn i mange andre. EEC-tilhengernes spådommer om katastrofe og tilbakeslag har vist seg å være tomme trusler, sier formannen i Landbrukets Sentralforbund, tidligere Odelstingspresident og formann i Stortingets Industrikomité, Hans Borgen. De som nå har så travelt med å få Norge inn i EEC, trekker i stikk motsatt retning av den samfunnsutvikling vi ønsker. Målet er klart: en sentralistisk stat for hele Europa, der Norge blir fjernstyrt fra et kontor i Bryssel.

SF: Nei til EEC!

Sentralstyret i SF har vedtatt denne fråseigna som er sendt Presidentskapet i Stortinget:

Sentralstyret i Sosialistisk Folkeparti har vurdert stortingsmeldinga frå regjeringa «Om Norges forhold til de nordiske og europeiske markedsdannelser», som konkluderer med at Norge skal ta opp forhandlinger med EEC på grunnlag av fullt medlemskap. Sentralstyret vil uttale:

Det kan ikkje løynast at Roma-traktatens mål og midlar står i strid med vårt lands grunnlov og med det politiske grunnsyn hos det norske folk at det er del folkevalde organ som til kvar tid skal ha styringa over landets økonomiske og politiske utvikling.

Siktemålet for Fellesmarknaden mot ein økonomisk og politisk storstat med sams mynt- og seddelbank, der nasjonalstatane blir omdanna til provinsar i denne fellesstaten, bryt med all tradisjon og målsetting for politisk virke som folket vårt er van med og har tiltru til.

Skadevirkningane økonomisk, kulturelt og sosialt ved norsk medlemskap i EEC, er ikkje vurdert i meldinga frå Regjeringa.

Fellesmarknaden er eit samarbeid i den internasjonale storkapitals teneste, og norsk medlemskap vil ikkje tena vanlege folks interesser.

EEC-medlemskap vil auke avfolkinga av bygdene og sentraliseringa i pressområda, vil føra til konsentrasjon om større einingar og hardare utpressing av arbeidjarane. Herredømmet over vår økonomiske politikk vil i enda høgre grad gli ut av landet.

Skal nordmenn råde i Norge?

ORIENTERING 24 1970

Onsdag og torsdag diskuterer Stortinget markedspolitikken, og mot 10-15-20 stemmer vil Stortinget ventelig slutte seg til at det føres forhandlinger med EEC i samsvar med vedtaket fra 13. juli 1967.

Denne gang forsøker mange å gi inntrykk av at Norge skal føre forhandlinger på fritt grunnlag. Lengst i så måte går Senterpartiets parlamentariske leder og medlem av Utenrikskomiteen, John Austrheim. Han sier i sin dissens — alle har sine dissenser i denne sak — «Dette medlem ønsker ikke å forplikte seg på Roma-traktatens politiske siktemål. Det må vera ein føresetnad at forhandlingar om medlemskap kan innleiast på eit fritt politisk grunnlag, og at ein gjennom forhandlingar kan få klarlagt om dei politiske fylger er i samsvar med Noregs nasjonale og internasjonale siktemål.»

Det er et av de mest slående eksempler på det Hans Borgen har kalt en skremmende uvitenhet eller politisk dobbeltmoral. Norge kan ikke føre frie forhandlinger med EEC. Vår søknad fra 1967 er en søknad om fullt medlemskap i samsvar med Roma-traktatens artikkel 237. Dermed har man godtatt Roma-traktatens alle hovedprinsipper og praktiske gjennomføringer. En kan ikke, som Arbeiderbladet 22. juni, si at «1970-tallets Europa ikke kan bindes og preges av en Roma-traktat som ble skrevet i midten av 1950-åra». Kommunikeet fra EEC-møtet i Haag 1.-2. desember 1969 sier klart fra at utvidelsen av «felleskapet» skal skje på basis av Roma-traktatens artikkel 237, samt at søkerlandene må akseptere traktaten og dens politiske målsetting og godta de vedtak som er fattet siden traktaten trådte i kraft. Videre må søkerlandene godta de retningslinjer som blir trukket opp med sikte på en framtidig utbygging av samarbeidet.

I en rekke uttalelser har Norge gjort det klart at vi i og med søknadene i 1962 og 1967 godtar hovedprinsippene i Roma-traktaten. I en erklæring overfor EEC 4. juli 1962 uttalte

daværende utenriksminister Halvard Lange at den norske regjering «ønsket å bidra til å virkeliggjøre de mål som er formulert i innledningen til Traktaten». På EFTAs regjeringsjefsmøte i London 5. desember 1966 uttalte statsminister Per Borten: «Det er min regjering erklærte politikk å delta aktivt i tiltakene for å overvinne splittelsen mellom EFTA og EEC, og vi erkjenner at dette må skje på grunnlag av prinsippene i Roma-traktaten.» Det samme kommer fram i Norges søknad om medlemskap fra 1967, som fremdeles blir lagt til grunn for Norges arbeid for å bli medlem.

Innstillingen fra Utenrikskomiteen er en sammenhengende liste med forbehold for norsk medlemskap som flertallet i komiteen eller de enkelte medlemmer ønsker å stille. Vi skal ikke gå i detalj om disse forbehold, men flertallet ønsker ikke å slutte seg til prinsippet om politisk samling eller vil ikke uten videre godta Barre-planen om en økonomisk og monetær union. De har strenge forbehold om jordbruk og fiske, om etableringsmuligheter, særlig på kontinentalsokkelen, og om arbeidsmarkedspolitikken. Senterpartiet strammer inn vilkårene for politisk samarbeid enda mer enn de andre og mener videre at vi fortsatt må kunne føre en nasjonal jordbrukspolitikk innenfor EEC. Kristelig Folkeparti vil ta forbehold bl. a. om vår edrukskapspolitikk.

På alle disse felt står nemlig den nasjonale politikk i strid med den EEC er bygd på. For EECs byråkrater og kapitalistiske liberalister er kursen fastlagt. Det viser kommunikeet fra Haag, og embetsmenn og teknokrater presser på for at søkerlandene også må svelge Barre-planen.

Disse norske forbehold kaster folk blå i øynene. Forhandlingene binder. Vi vil ikke få forbeholdene innfridd, og det er en fare for at vår store koalisjon av Høyre og Arbeiderpartiet, sekundert av en Helge Selv e. l., bringer oss inn på tross av at forbeholdene ikke er innfridd eller er stilt i det visse.

Vil Bortens regjering holde under EEC-forhandlingene!

Det har stått mye ord-strid om «politisk samling» og «politisk samarbeid» den siste tid. Statsminister Borten dukket (uforvarende?) borti den dobbelte språkbruk som Fellesmarkedsmotstanderne husker så godt fra før. Overfor Brussel bruker man ord som passer inn i Fellesmarkedets egne planer, f. eks. om politisk samling av Europa, mens hjemmemarkedet blir forsynt med vagere uttrykk om samarbeid. Denne gang klikket det. Det kom til å stå «samling», «samarbeid» hadde nok kunne bli ubemerket hen.

Nasjonen forsøker å framstille

det som en seier for Bortens linje når regjeringen enstemmig sier fra at den er for politisk samarbeid, underforstått ikke for samling. I innstillingen fra Ut-enrikskomiteén skjer det samme. Den slutter seg til innstillingen fra 1967 om at Norge ikke er forpliktet til å delta i forhandlingene om politisk samarbeid. «Om så skal skje, må i tilfelle avgjøres ved særskilt vedtak.» John Austrheim går lengst i å avvise politisk samling.

Også dette er å føre folket bak lyset. Norge har ved sin søknad godtatt Roma-traktatens hovedprinsipper, og der heter det aller først i forordet at medlemslandene er besluttet på å «legge grunnlaget for en stadig nærmere sammenslutning av de europeiske folk». (Da UD oversatte dette i 1962, ble det franske ordet «union», det tyske «Zusammenschluss» til fellesskap. Oversettelsesfeil har tradisjon. Man svekker uttrykket overfor hjemlig opinion, forsterker det overfor Brussel.)

Våre to største partier går etter sine programmer inn for politisk samling i Europa. Arbeiderpartiets program for 1970—73 inneholder denne formulering: «Arbeiderpartiet mener at samling av Europa er av sentral betydning både for vårt land og utviklingen i verden som helhet. Vi går derfor inn for fortsatt sterk innsats for europeisk samling. Norge må opprettholde søknaden om medlemskap i EEC og ta initiativ for å påvirke utviklingen i den retning vi ønsker.»

Høyre har i sine stortingsvalgsprogrammer 1961, 1965 og 1969 gitt klart uttrykk for at Norge bør delta aktivt i samlingsbestrebelsene i Vest-Europa.

Det går ikke å trekke et skarpt skille mellom politisk samling i betydningen overnasjonale organer som fatter vedtak av bindende virkning for medlemslandene på den ene side og forskjellige politiske integrasjonsbestrebelsene i handels-, penge-, jordbruks-, industri-, distrikts-, fiskeri- og transportpolitikk m. m. på den annen. Som professor Ragnar Frisch påpeker i et intervju med Dagbladet, har dette med «bare økonomisk» og

«bare saklig begrenset område» vært rene skinnargumenter. «Vi poengterte (i 1962) klart at med logisk og historisk nødvendighet måtte medlemskap før eller siden føre til vidtgående og generelle politiske samordninger.»

Den kjente «idépolitiker» innen Høyre, universitetslektor Fridtjof Frank Gundersen, skriver på side 221 i sin bok «Introduksjon til EEC»: «Det ville være en illusjon å tro at en stat som går inn i en tollunion i EEC, i lengden vil kunne isolere seg fra EECs politiske målsetting. Av alle internasjonale økonomiske avtaler er tollunionen den som skaper de mest intime bånd mellom statene. Den representerer et av de siste skritt på veien til en politisk union. Historien viser at tollunioner i seg selv er en dynamisk integrerende kraft som skaper forutsetninger for institusjonell integrasjon. En tollunion vil med tiden innebære en samordning av den økonomiske politikk, en felles pengepolitikk, sosialpolitikk, skattepolitikk og transportpolitikk. Den kan derfor umulig løsrives fra en politisk vurdering. Den felles økonomiske uavhengighet kan bli så stor at det i realiteten blir umulig å føre en nasjonal, uavhengig utenrikspolitikk.»

Dette er den utstakede kurs for EEC. Det betyr at provinsen Norge blir styrt fra Brussel. Når en kan kalle dette salget av nasjonal råderett og handlefrihet til storkapitalens fellesskap for en sosialdemokratisk utfordring, da har den politiske lettsindighet slått over i prostitusjon.

Stortinget vil denne gang gi sin tilslutning til søknaden av 1967. Når de reelle forhandlinger kommer i gang vil det gå både vinter og vår før noe klart foreligger om de mange forbehold som flertallet i vårt Storting ønsker å ta ved norsk medlemskap. Faren for at bordet fanger og forbeholdene viker, er stor. Bare en EEC-opposisjon som bevarer sin bredde, styrker sin kamp og fremmer forståelsen av drivkreftene bak Fellesmarkedet, kan forhindre at Norge blir inn som provins i «det nye Europa».

la.

Det som tidlegare har vore ført fram som hovudargument for norsk medlemskap — norsk utanriksøkonomi — er i dag av lite vekt. Det går også fram av stortingsmeldinga frå Regjeringa at det utanriksøkonomisk betyr lite anten Norge er medlem eller ikkje i Fellesmarknaden. Del store oljefunna i Nordsjøen har elles gjort all tidlegare økonomisk argumentasjon for norsk medlemskap i Fellesmarknaden uholdbar.

Sosialistisk Folkeparti vil og påtale det uansvarlege i førebulinga av denne saka når ikkje ein gong statsministeren sjølv og regjeringa er klar over den politiske målsettinga stortingsmeldinga inneheld. At slike ting blir avslørt på høgste plan samtidig med at Utanrikskomiteen avgir si tilråding til Stortinget, og få dagar før Stortinget skal ta avgjerd, tilseier at Stortinget for sin eigen vørnads skuld sender meldinga tilbake til Regjeringa, og at saka blir utsett til Regjering og Storting vågar sjå i augo alle politiske konsekvensar av fullt medlemskap.

Tor Aspengren i intervju med Orientering:

— Jeg er i høyeste grad sosialist

Intervjuet med Landsorganisasjonens formann, Tor Aspengren, har kommet i stand som en følge av Orienterings åpne brev til Aspengren (Orientering nr. 29) som tok utgangspunkt i et lengre intervju Høyres Pressebyrå hadde hatt med ham. — Roma-traktaten kan på mange punkter tolkes forskjellig, sier Tor Aspengren til Orientering. — En av fagbevegelsens oppgaver i denne forbindelse er å prøve å gjøre Roma-traktaten så klar som overhodet mulig tilpasset moderne forhold. På spørsmål om LO er skuffet over at DNA ikke har sosialisert bank- og kredittvesen svarer LOs formann at «skuffet» ikke «er ordet». — Man har jo gang på gang hevdet fra radikalt hold at dersom man sosialisere bank- og kredittvesen skal alle sorger være slukket. Men så enkelt ser i hvert fall ikke vi det spørsmålet, sier Aspengren som ifølge eget utsagn «i høyeste grad» er sosialist.

— Er Tor Aspengren sosialist?

— Ja, i aller høyeste grad.

— Du svarer i intervjuet på spørsmålet om hva EEC vekker av «forventninger og bekymringer i LO»:

— Heldigvis vekker det mest gledelige ting. Enkelte har vært bekymret for etableringsretten og det bevegelige arbeidsmarked, men jeg ser ingen fare her.

— I 1961 uttalte LO seg om disse spørsmålene, og der svarte vi når det gjaldt etableringsretten at ikke hvem som helst skal kunne etablere seg i Norge. Der det foreligger naturlige forutsetninger for vårt land skulle vi ha dette som et pre. Vi har tatt forbehold når det gjelder etableringsrett.

— Dersom Norge ikke får særrettigheter her?

— Vi vil se resultatet før vi gir uttrykk for om vi vil være med eller ikke. Vi vil være med på forhandlingene og tar der forbehold på en rekke punkter.

Gunstig for Norge?

— Og du regner med at forhandlingene vil slå ut gunstig for Norge både når det gjelder spørsmålet om det bevegelige arbeidsmarkedet og etableringsretten?

— Jeg regner med at når det gjelder dette lille landet vil vi kunne få særbestemmelser for disse områdene som dekker våre interesser.

Vi vil ha hånd om eventuelle fremmedarbeidere som kommer til Norge, blant annet vil vi at de skal organisere seg.

— Er det ikke en fare for at utenlandsk arbeidskraft kan komme til å presse arbeidsløningene nedover? Hva dersom man ikke organiserer seg?

— Jeg ser ikke på dette som noe stort spørsmål. Jeg tror vi skal klare å løse eventuelle vanskeligheter.

— Har du drøftet disse spørsmålene med kolleger fra andre land?

— Snakket med kolleger

— Jeg har snakket med kolleger bl. a. i Vest-Tyskland og Nederland, de har gitt uttrykk for omtrent det samme som jeg har gitt uttrykk for. Det at de står noe svakere faglig sett, at de ikke kanskje har fått hånd om det på den måten vi mener å kunne få, man har gitt uttrykk for på enkelte områder — og ikke minst hotell og restaurant — at det har vært vanskeligheter.

— Tror du fagbevegelsen vil stå sterkere i EEC enn utenfor?

— Dette er et vanskelig spørsmål. Man kan ikke verken svare ja eller nei på dette. Vi vil gå inn for å sette preg på Fellesmarkedet, og samtidig arbeide for at fagbevegelsen får den innflytelse den rettmessig har krav på også i et større europeisk samarbeid.

— Tror man at et lite land som Norge kan sette preg på fagbevegelsen og styrke den i Europa?

— Jeg tror vi kan sette preg på fagbevegelsen. Jeg kan f. eks. vise til kontaktmøter med fagbevegelsen i EEC/EFTA, og jeg vil jo gjerne si at de nordiske representanters innlegg — ihvertfall ikke veier mindre enn representantene fra de større landene.

— Ser man ingen fare i at et lite land i utkanten av Europa gir fra seg styringen over sin egen økonomi til teknokrater og kapitalister på kontinentet?

Noe å si

— Her er det jo spørsmål om å avgi noe av sin selvstendighet i relasjon til å stå utenfor hvor vi overhodet ikke får noe vi skulle ha sagt. I et fellesskap som dette området her har vi en stemme og kan la oss høre. Men vil vi stå utenfor så kan vi selvfølgelig bestemme i vårt eget land, snakke osv., men

Intervju: Erling Borgen

det er selvsagt barrierene rundt disse murene som er det avgjørende for oss. Spørsmålet blir til syvende og sist å velge det som er det riktige for den arbeidende befolkning, og dens levestandard. Noen sier: At vi vil heller bestemme framfor å få økt levestandard. Den hypotesen tror ikke jeg på.

— Synes du Roma-traktaten er et egnet grunnlag å bygge et framtidig europeisk samarbeid på?

— Roma-traktaten kan på mange punkter tolkes forskjellig. En av fagbevegelsens oppgaver i denne forbindelse er å prøve å gjøre Roma-traktaten så klar som overhodet mulig tilpasset moderne forhold.

Tvil om nykapitalistiske prinsipper

— Kan det være tvil om Roma-traktaten er bygget på nykapitalistiske prinsipper?

— Det kan det være tvil om, det kan diskuteres. Hva Roma-traktaten er i dag er en side av saken, men hva vi vil ha Roma-traktaten til er en av de store saker fagbevegelsen har klart for seg. Når vi snakker om et integrert Europa, snakker vi også om større innflytelse fra fagbevegelsens side til korrigeringer.

— Du sier at vi får bedriftsdemokrati den dagen det

blir lovfestet «at de ansatte får plass i representantskapene med en tredjedel». Men kan man kalle dette demokrati, Aspengren? Er det egentlig noe annet enn «utkikksposter»? I alle avgjørelser blir det likevel til syvende og sist bedriftsledelsen og kapitalmakten som vil få det avgjørende ordet?

— Det kravet vi stiller må sees ut fra norsk lovverk. I det øyeblikk vi i en bedriftsforsamling kan få fire av tolv, så er vi klar over at vi kan få en reell diskusjon med den annen part i bedriftsforsamlingen. Vi er riktignok ikke i flertall, men dersom man skal tenke på flertall i representantskapene med det lovverk vi har i dag, må bedriftene eksproprieres.

— Vil dere arbeide for en ekspropriering?

Ugunstig med ekspropriering

— På det nåværende tidspunkt vil det være ugunstig fordi man fra den annen side sitter inne med både økonomisk og teknisk sakkunnskap som gjør at de i stor utstrekning kan forkludre en utvikling som vi er interessert i selv om de er i mindretall. Vi mener at det aller vesentligste akkurat nå er opplærings- og skoleringsvirksomhet blant våre medlemmer.

— Dere tror altså at spørsmålet om medbestemmelsesrett i bedriftene i større grad enn nå ligger på skolerings- og diskusjonsplanet.

— Ikke bare på det planet, men på den måten kan vi hevde oss bedre i diskusjonene og ikke bare lettvis bli avleid av den annen part.

— Hvordan ser LO på sin egen maktssituasjon i forhold til de store næringslivsorganisasjonene og de private stor-konsernene?

— Jeg er ikke den rette til å svare på slike spørsmål, men dersom jeg ut fra erfaringer fra møter med disse folkene skal komme med min private mening, så føler ikke jeg meg på noen måte verken mindreværdig eller annerledes i forhold til disse menneskene.

— Men hvem føler man har makten?

— Når det gjelder de næringspolitiske spørsmål, kan man jo sitte inne med den følelsen at det er den annen part som har makten, når det gjelder saker som dreier seg om lønns- og arbeidsvilkår så har jeg inntrykk av at det er vi som presser på, at det er våre argumenter som har betydning og er avgjørende for det resultatet man kommer fram til.

Gal måte å se det på

— Er det ikke urealistisk å tro at man kan styre utviklingen så lenge man ikke har

skaffet seg kontroll over de store kredittinstitusjonene?

— Det er ikke på den måten man ser utviklingen. Det at det er banker og kredittinstitusjoner som er de toneangivende her er en ting, men det er jo slik at man gjennom påvirkning kan få alle mennesker til å forstå at det skal være «jämlikhet» og rettferdighet i samfunnet.

— Man tror altså det er mulig å føre en slags påvirkningspolitikk overfor de store kredittinstitusjonene.

— Vi tror det er mulig å komme fram på fredelig måte på det området.

— Er man skuffet over at DNA ikke har gått lenger i retning av å sosialisere bank- og kredittvesen?

— Jeg tror ikke man skal bruke ordet skuffet. Man har jo gang på gang hevdet fra radikalt hold at dersom man sosialiserte bank- og kredittvesen skal alle sørge for å være slukket. Men så enkelt ser ihvertfall ikke vi det spørsmålet. Spørsmålet dreier seg om å få mest mulig kapital til norsk næringsliv, og en eventuell sosialisering vil kunne skape vanskeligheter ved vår kapitalstyrke, jeg tenker på utenlandskapitalens eventuelle reaksjoner.

Udemokratisk valgordning?

— Fra flere hold blir valgordningen til LO-kongressen kritisert for å være udemokratisk?

— Den er demokratisk i den forstand at det er et flertall på vår kongress som til enhver tid bestemmer valgordningen, men kongressen har satt ned en komité som arbeider med disse spørsmålene.

— Så man er altså ikke helt fornøyd med valgordningen?

— Denne komiteen skal altså drøfte disse spørsmålene, og det som eventuelt kan kritiseres er jo det at et helt land skal stemme over personer som de ikke kjenner. Man må kunne si at man bør ha større påvirkning stedlig på de kandidater som innstilles enn i dag.

— Synes du fremdeles det var riktig av deg å gå til NRB sammen med NAF's direktør Selvig og klage over mangel på balanse i NRB's bedriftsreportasjer? Husker du norske arbeideres reaksjon på dette fellestspillet?

— Jeg kan forsåvidt forstå reaksjonene, men jeg vil at man skal ha klart for seg hvorfor vi foretok dette utspillet. Bakgrunnen var at vi ønsket mer stoff om faglige spørsmål, men vi ønsket ikke skjev klipping i eventuelle programinnslag, og det har hjulpet.

— I intervjuet bruker du begrepet «ville streikere» og sier bl. a.: «Menneskene i de nordiske land er besjelet av tanken om at orden og disiplin skal herske i arbeidslivet. Ville streiker fører til kaos og anarki, noe ingen er tjent med».

Betyr dette at du tar avstand fra gruvearbeidernes

kamp i Kiruna? Førte deres kamp til «kaos og anarki»?

Kiruna-arbeiderne taper på lang sikt

— Kiruna-konflikten har selvfølgelig ikke skapt anarki, men dette spørsmålet må sees både kortsiktig og langsiktig, og ut fra det er det å si at en slik streik tjener man på på kort sikt, men man taper på lang sikt. Hvis dette fortsetter framover kan det føre til uheldige omstendigheter. Når en avtale er inngått må det være så mye orden i det at en avtale respekteres i den tiden den gjelder. Og det er det jeg kaller for disiplin.

— Siden du er sosialist, betyr det at du vil arbeide for å få ordet sosialisme med i LO's formålsparagraf?

— Jeg tror ikke at vi skal diskutere spørsmålet på den måten. Da vi hadde fått innført sosialismen i sin tid i vår formålsparagraf så så ikke jeg noen forandring i verken forbundets, foreningenes eller klubbens arbeid. Og det er ikke for meg vesentlig hva som står i vedtekter o. a. Det vesentligste er den måten man arbeider seg fram til en stadig forbedring for det arbeidende folk.

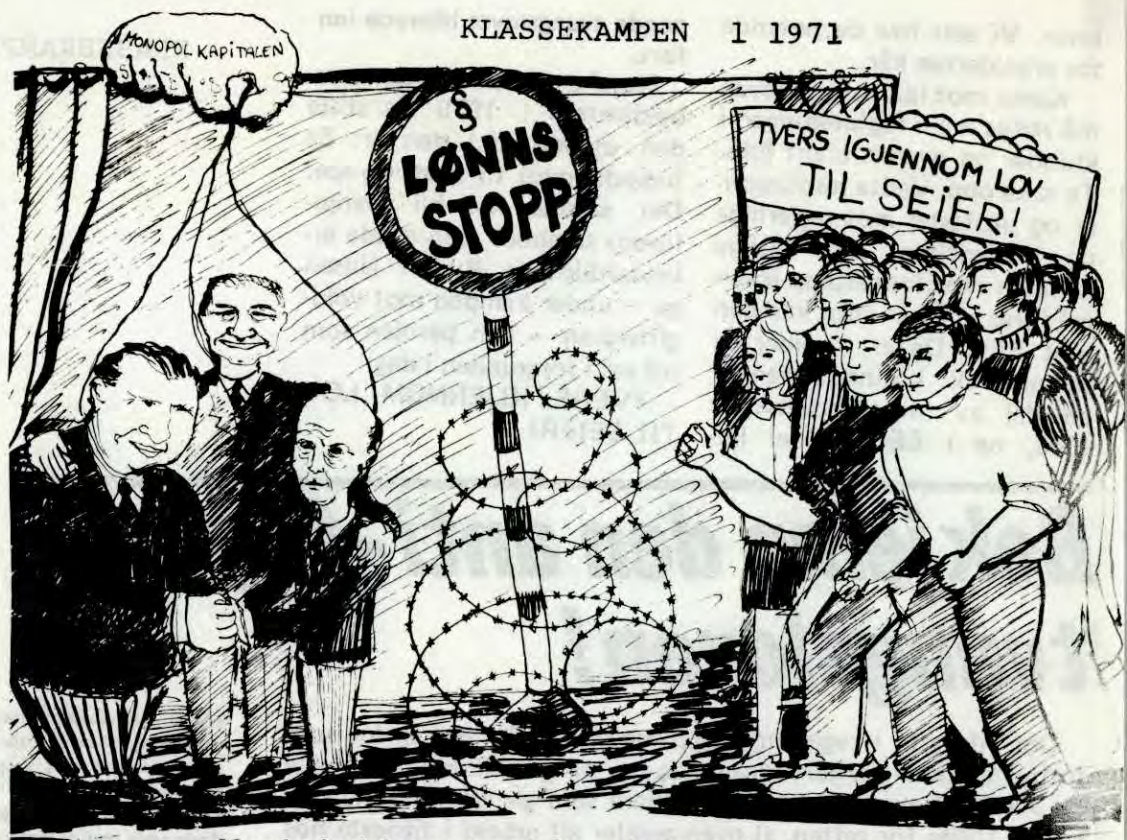
— Men LO er altså en sosialistisk organisasjon?

— Ja, sier Tor Aspengren til slutt.

ARBEIDERFIENDTLIG LØNNSSTOPP RUSTER MONO-
POLENE TIL EEC. PRISSTOPPEN UTILSTREKkelig.

SLÅ TILBAKE LØNNSSTOPPEN!

KLASSEKAMPEN 1 1971

Marxist-leninistene har i år reist kravet om full prisstopp på matvarer og husleier. En slik prisstopp ville bety en betydelig lettelse av dyrtidspresset for arbeidsfolk. Den prisstoppen som nå er innført innfrir ikke dette kravet. Matpriser og husleier vil fortsette å stige.

- Det skal innføres en ny lønnslov som med få unntak forbyr all lønnsøking etter 11. desember 1970. Kompensasjoner for 1970 forbyr. Virkelig kompensasjon for rasjonalisering i 1971 skal forbyr. Kompensasjon for den prisstiging som med visshet vil komme under prisstoppen, forbyr. Tiltaket retter seg mot arbeiderklassens lønnskamp i sin helhet. Om lønnsstopp-loven ikke knuses, vil den bety ytterligere reallønns-senkning i 1971.
- Prisstoppen er ikke bare svært utilstrekkelig. Den blir også uhyre vanskelig å handheve og gjelder et begrenset antall produkter. For resten fortsetter prisstiging uendret. Det legges grunnlag for enda hardere prisstiging når ordninga oppheves. Prisstoppen har små ulemper for monopolene i handelen, som lettest kan bruke de mange smutt-

hullene i ordningen, men knekker de små. Vi har erfaring fra en prisstopp av denne typen – fra 1969. De månedene prisstoppen da varte, steg prisene raskere enn gjennomsnittet for hele året! Den nye »stoppen» vil heller ikke bli effektiv.

- Tiltaka har sammenheng med bestrebelsene for å få Norge inn i EEC. En lengre høykonjunktur i norsk næringsliv i 60-åra er i ferd med å slå om i overproduksjon og krise. Prisstoppen skal skape strukturrasjonalisering ved å knekke svake bedrifter, og eksportindustrien, som ikke rammes av prisstopp, skal få konkurransevnen styrket gjennom lønnsstopp.
- Tiltaka gjennomføres av monopolkapitalens representanter i regjeringa i samarbeid med LO/DNA-ledelsen. Denne »store koalisjonen» er tvunget fram ved at motsigelsene mellom monopolkapital og alle deler av folket vokser.

Arbeiderklassens kampkraft må mobiliseres mot lønnsstopp-loven. Loven må kveles i fødselen – gjøres til et verdiløst papir. Fascistiske land som Nazi-Tyskland og Spania kjennetegnes bl. a. ved slike

lover. Vi veit hva de betyr for arbeidernes kår.

Kamp mot lønnsstopp-loven må reises nå, i fagforeninger, i klubber og overalt blant folk. Ta saka opp. Vedta resolusjoner og protester mot regjeringa og LO-ledelsen. Den faglige kampen mot lønnsstopp-loven må føres sammen med kampen mot EEC. De er to sider av samme sak: Lønnsstoppen er en del av forberedelsene til EEC, og i EEC-land er lik-

nende tvangslover allerede innført.

Norske arbeidere avslørte arbeidsretten i 1970 og stilte den ut som det den er: Et fugleskremsel til spott og spe. Det samme må bli tvangslovens skjebne! Den gamle arbeiderdikteren Rudolf Nilsen ga — under kampen mot voldgiftsloven — den parolen som må stå i forgrunnen i dag:

**TVERS IGJENNOM LOV
TIL SEIER!**

Bekjemp den anti-faglige tvangsloven!

Det viktigste i regjeringas opplegg er varselet om en lov som forbyr all ikke-tariffert lønnsглиdning, og som tilmed forbyr alle krav om høyere lønn. Bedriftseiere som gir lønnsøkning skal kunne stilles for retten. »Loven gjelder alt arbeid i tjeneste hos andre. Det blir forbudt å avtale, gi, motta, tilby eller kreve lønnsøkning, og med det menes lønnstillegg, gratialer, gaver, bonuser, produksjonspremier, natural-ytelser og andre former for bedring av lønns- og arbeidsforhold.» (Arbeiderbladet 12/12-70)

Unntakene fra denne loven gjelder indeksreguleringer eller andre lønnsreguleringer og produktivetsordninger som er hjemlet i tariffavtale eller regulativ. Men for hundretusener av lønns-takere vil slike tariffestede økninger være utilstrekkelig for å kompensere den prisstigninga og avgiftsøkninga som alt har vært — og som uansett »prisstopp» vil komme i tida framover. Den helautomatiske indeksreguleringa som skal gjennomføres våren 1971 vil bare gi kompensasjon for knapt 70 prosent av den prisstigninga som har vært i perioden siden tariffoppgjøret våren 1970. Og den omtalte »fortjenesteutviklingsgarantiene

(tariffert lønnsглиdning) vil for de aller fleste bare bety et tillegg på noen øre timen — eller ingenting. Siste oppgjør førte til en tariffert lønnsглиdning på usle 35 øre timen (fra våren 1971), for dem som da ikke allerede har fått slik lønnsглиdning i tida siden oppgjøret i 1970.

De produktivetsordninger det er snakk om vil i regelen si akkordsystemer som gir klekkelig utbytte for arbeidsgiverne, og hardere arbeidspress for de ansatte. 25-ører som samtidig gir kapitalisten 2 kroner, skal arbeiderne få »beholdes».

I praksis vil dette si at staten planlegger en reallønnsenkning for store grupper. Lønningene skal fryses fast mer effektivt enn prisene.

Det er også verd å merke seg at staten nå griper aktivt inn for å hindre at kapitalistenes konkurranse om arbeidskrafta skal kunne resultere i »overbuda» for å få folk. Det skal bli orden og enhet i kapitalistenes rekke. Situasjoner som striden mellom Kongsberg Våpenfabrikk og lavtlønnsbedriftene på Notodden siste vinter skal unngås.

Et rasjonaliseringsframstøt

Lønnsstoppen vil også øke kapitalistenes interesse for å gjennomføre rasjonaliseringstiltak som presser opp arbeidstempot og øker produktiviteten, fordi staten nå har gjennomført lovforbud mot all kompensasjon for slik rasjonalisering, dersom den ikke har hjemmel i tariffavtaler. Rasjonalisering bidrar til å tilpasse norsk næringsliv ytterligere til de krav EEC stiller. Ifølge Hovedavtalen mellom NAF og LO er norske arbeidere forpliktet til å samarbeide om tiltak for å øke effektiviteten, redusere produksjonskostningene, bedre bedriftens konkurransevne (sitert etter tariffavtalen våren 1970.) Samtidig vil eksportindustrien nytte godt av stabile lønninger og stigende priser på eksportmarkedet. Slikt er godt å ha i ryggen når en skal gjøre framstøt på EEC-markedet.

Dyrtida vil skjerpes

I det statsoppnevnte Aukrust-utvalgets siste innstilling som ble avgitt før lønns/prisstoppen, er det gitt en del

anslag på realinntektene i 1971 som ytterligere viser at folk i minkende grad vil bli i stand til å kjøpe de varene som produseres.

Bl. a. regner utvalget med at den disponible realinntekten (lønn fratrukket skatt, trygdepremier og korrigeret med prisstigninga) vil gå ned for alle lønnsstakerfamilier med en inntekt mellom 23 000 og 45 000 kroner som har fire barn. For alle tobarn-familier i samme innteksgrupper regner utvalget med en meget svak stiging i disponibel realinntekt. Og det var før loven mot lønnsøkning utenom tariffen ble vedtatt!

Gjennom denne »lønnsloven» håper staten, med LO-ledelsens velsignelse, å ramme all kamp fra arbeiderklassens side. Den er ikke bare rettet mot den »ulovlige» streikekampen som har preget det siste året. Den er et fascistisk våpen for å undertrykke hele klassen. Arbeidsretten som er blitt avslørt som et fugleskremsel gjennom streikene på Norgas, Sauda og i Sporveien, skal gjøres overflødig. Enhver kamp, ethvert krav er nå forbrytersk, og det midt i en dyrtidsperiode.

Arbeiderklassen er nødt til å mobilisere hele sin kampkraft mot slike framstøt. Akkurat som Arbeidsretten ble gjort til et fugleskremsel, må lønnsloven bli slått tilbake, gjort til et stykke papir. Ta opp protestforslag i fagforeninger, klubber og andre steder. Ta klar avstand fra Statens, NAFs og LO-toppens linje.

Anarkiet som nå for alvor har begynt å prege den norske økonomien — og som foreløpig har toppet seg med regjeringas »prisstopp» og tvangslovene om lønnsstopp — er ikke noe særskilt norsk fenomen. Dyrtida i Norge er ikke vesensforskjellig fra utviklinga i hele den vestlige monopolistiske økonomien. Det er motsigelsene innen monopolkapitalen verden over som er i ferd med å skjerpes.

I slutten av 60-åra var både den norske og den internasjonale monopolkapitalen preget av en voksende høykonjunktur. Dette betydde i praksis en økende utnyttning av produksjonsapparatet, store investeringer og en synkende arbeidsløshet. Samtidig utnyttet kapitalistene den økende etterspørselen til å skru opp prisene, for å sikre seg større profitt. Den delen av profitten som ikke har gått direkte i kapitalistenes egne lommer, er brukt til nye investeringer og til stadig mer utspekulerte rasjonaliseringstiltak. Kapitalistene forsøkte å ri på bølgen.

Samtidig har kapitalistenes monopoliserings- og rasjonaliseringstiltak, økt skattelegging og en veldig prisstiging generelt, undergravd folkenes kjøpekraft. Som marxist-leninistene alltid har hevdet: De kapitalistiske krisene er overproduksjonskriser. Men dette betyr ikke at det er absolutt overproduksjon. Behovet for produktene kan være enormt blant massene, men folk har i synkende grad fått råd til å kjøpe varene.

»Den amerikanske imperialismen, som ser ut som et veldig uhyre, er i virkeligheten en papirtiger, som nå ligger i krampetrekninger på dødsleiet.» (Mao Tsetung i 20. mai-erklæringen 1970.)

står følgende:

»Konjunktursituasjonen i Vest-Europa er i de fleste større land fortsatt preget av redusert tempo i produksjonsveksten, avtakende kapasitetsutnyttning i industrien og en viss arbeidsløshet. Dette gjelder både Storbritannia, Frankrike og Italia. Det eneste større industriland der kapasitetsutnyttningen fortsatt er god og arbeidsmarkedet er stramt, er Vest-Tyskland. På den annen side er veksttempoet her merkbart avtakende, og det har i det siste kunnet spores tegn på litt mindre stramt arbeidsmarked, samtidig som kapasitetsutnyttningen har gått litt ned. Sverige har i det siste stort sett hatt en liknende utnyttning, med fortsatt høyt produksjons- og etterspørselsnivå, men med noe avtakende veksttakt. Trass i det svake veksttempoet fortsetter prisene i de fleste vestlige land å stige i samme høye tempo som tidligere i år.»

En allmenn større internasjonal kapitalistisk krise må også få innvirkning på den norske økonomien. Når markedene begynner å krympe i utlandet, betyr dette vansker for eksportindustrien. Når f. eks. britiske monopolkapitalister ikke klarer å utnytte sine egne produksjonsmidler, så vil dette nødvendigvis også ha conse-

Mot økonomisk krise i vesten

Monopolkapitalen, og da først og fremst i USA, står i dag ikke bare overfor en politisk, men også en voksende økonomisk krise.

Statens kolossale investeringer til folkemordet i Vietnam bidro i slutten av 60-åra til å »styrke» de amerikanske konjunktorene. Men samtidig ble det amerikanske folket gjennom skatter og avgifter systematisk robbet. Markedet har til tross for en permanent krigsøkonomi skrumpet betydelig inn, og resultatet er blitt stagnasjon, ja, i mange tilfeller fall i industriproduksjonen. Ifølge det svenske tidsskriftet »Veckans affärer» var bare 76,2 prosent av kapasiteten i den amerikanske industrien utnyttet i 3. kvartal 1970. I oktober var den *offisielle* arbeidsløsheten 5,8 prosent, dvs. bortimot 5 millioner!

Som ved tidligere kriser i USA går Vest-Europa heller ikke denne gang fri. I Statistisk Ukehefte for 19. november 1970 (utgitt av Statistisk Sentralbyrå)

kvenser for norske kapitalisters arbeidsmuligheter der.

Krisa i USA og Vest-Europa i 1958/59 slo straks ut i Norge, og førte bl. a. til at arbeidsløsheten i januar 1959 kom opp i 44 000. Årsgjennomsnittet for 1958 var 23 600 arbeidsløse, mot under 15 000 de fleste etterkrigsåra.

Ut på seinhøsten 1970 opplevde vi i Norge en ny krise i treforedlingsindustrien, med arbeidsløshet og ødelegging av produksjonsmidler som følge.

Innen aluminiumsindustrien har det på grunn av overproduksjon på verdensmarkedet lenge vært spådd krise, og Årdal og Sunndal Verk hadde i 1970 et kraftig fall i produksjonsveksten.

Foreløpig er det norske produksjonsapparatet høyt utnyttet, og arbeidsløsheten er svært lav til et kapitalistisk land å være. Men på lengre sikt må den systematiske uthulinga av arbeidsfolks kjøpekraft få konsekvenser.

I Statistisk Ukehefte for 19. november 1970 heter det bl. a. om 3. kvartal at i Norge »var stigningen i industriproduksjonen overraskende svak». »Produksjonen i bergverksdrift gikk ned med 8 prosent og den egentlige industriproduksjonen økte bare med 1 prosent, regnet som årlig rate.» Tilgangen på nye ordrer, som sier noe om de framtidige produksjonsmulighetene, begynte også å avta ut på høsten 1970, særlig innen jern og metall, bekledning, tekstil og kjemisk industri.

Disse stagnasjonstendensene er utslag av en grunnleggende motsigelse i det kapitalistiske samfunnet: motsigelsen mellom produktivkrefter og produksjonsforhold. Den kan aldri løses uten gjennom avskaffing av kapitalismen og innføring av en sosialistisk økonomi under proletariatets diktatur.

UTILSTREKKELIG PRISSTOPP!

KLASSEKAMPEN 1 1971

MATPRISER OG HUSLEIER VIL FORTSETTE Å STIGE I 1971

En prisstopp som ikke inkluderte lønnsstopp ville arbeidsfolk ha nytte av, sjøl om den bare midlertidig ville dempe inflasjonen. Derfor har marxist-leninistene i høst krevd prisstopp på dagligvarer og husleier.

Den prisstoppen regjeringa nå har satt i gang uthules både gjennom lønnsstoppen og gjennom en rekke andre smutthuller for storkapitalistene. Den skal gi folk illusjoner om at prisene nå vil være under kontroll, og på den måten rettferdiggjøre lønnsstoppen. Prisstopp med lønnsstopp fryser fast dyrtida, og legger grunnen for en »stabil og jevn forverring.

Å la kapitalistene og staten passe prisene er som å la bukken passe havressekken. Sist det ble innført prisstopp var 1. september 1969. Da steg indeksen med 0,4 poeng i oktober og 0,3 i november, begge tall over gjennomsnittet for resten av året. Dette skyldes bl. a. virkningene av prisstigning i utlandet. Heller ikke nå gjelder prisstoppen på importerte varer. Den rekordarta dyrtida i land som Vest-Tyskland, Storbritannia, Sverige, Frankrike og USA vil fortsatt slå ut i prisøkning på importvarer. Norges import er som kjent stor.

Det er dessuten adgang til å søke staten om dispensasjon fra de regler som gjelder. Her vil staten nok så fritt kunne velge å gi dispensasjon til bedrifter og næringer som passer inn i EEC-planene, og nekte det til bedrifter staten ønsker skal tvinges til å innskrenke eller ryke overende.

Kapitalistene har også muligheten til å omgå prisstoppen gjennom å sette nye navn på gamle produkter, med ny pris. Dette har skjedd ved tidligere prisstopp. I tillegg har staten – om den forsøker å håndheve reglene – liten mulighet til å gjøre det effektivt. Sjøl borgerlige aviser har måttet slå fast at prismyndighetene ikke har sjanse til å kontrollere at lovens bestemmelser blir fulgt.

Den nye loven om prisstopp (»kongelig resolusjon om midlertidig prisstopp for varer og tjenester») gjør i tillegg unntak for de allmenne forskriftene. Det gjelder eksport, salg og utleie av fast eiendom, renter av lån og innskudd, salg av norske jordbruks-, hagebruks- eller fiskeriprodukter fra produsenter eller produsentorganisasjoner i disse næringer, salg av brukte varer, antikviteter og kunstgjenstander. På disse områdene vil prisstigninga fortsette uhindret.

For arbeidsfolk er det spesielt viktig å merke seg at husleiene og mange matvarer ikke berøres av prisstopp-bestemmelsene. De store bankene kan fritt heve rentene på utlån, som igjen fører til økte husleier, i tillegg til den økinga de store gårdeierne til enhver tid kan sette i verk. Dette vil ramme både arbeidsfolk og mindre forretningsfolk som er nødt til å leie lokaler.

Det heter også at produsentene kan forhøye prisene »med et beløp som er nødvendig for å dekke stigning i prisen på råvarer». Og for tjenesteytelse »kan prisene forhøyes med det beløp som er nødvendig for å dekke stigning i de materialer som medgår til vedkommende ytelse».

De store monopolene i varehandelen operer ofte med »rabatt-ordninger». Disse

kan nå fjerne »rabatten». Forskriftene sier: »For varer og tjenesteytelser der prisene pr. 20. november 1970 var gjenstand for kortvarig og foreløpig nedsettelse som ledd i salgsfremmende tiltak, kan det regnes inntil de priser som sist ble tatt før nedsettelsen.» Under siste prisstopp gikk f. eks. en rekke vareslag i IRMA-kjeden opp til »vanlig» pris. Vi kan vente at de nå, sammen med andre »rabatt»-kjeder (EPA, Domus o. l.) eid av monopolkapital, vil utnytte situasjonen på samme måte.

HVEM RAMMES?

Vi har alt sett at smutthuller i forskriftene tjener monopolkapitalen og rammer arbeidsfolk. Men også de små næringsdrivende rammes. Vi har alt nevnt at monopolkapitalen dirigerer renter og husleier. Men småforetakene vil også få det vanskelig med å velte økte kostnader over i økte priser. NAF-direktøren sier til Arbeiderbladet (9.12.70) at prisstoppen vil »ramme de svakeste bransjer. En rekke bransjer vil i tida framover få en kostnadsøkning som ikke kan dekkes uten pris-kompensasjon, og en prisstopp kan derfor føre til alvorlige økonomiske konsekvenser for mange bedrifter.»

I tillegg til lønns/prisstoppen har staten også gått til kredittinnstramming for statsbankene. Bønder og fiskere vil vanskeligere få lån til driftsmidler, samtidig som f. eks. prisene på utenlandske maskiner vil gå kraftig opp.

Alt i alt ser vi at prisstoppen er en bløff. Prisene vil under alle omstendigheter fortsette å stige. Det er viktig å merke seg at det i første rekke er de store handelsmonopolene som kan utnytte »hullene» i forskriftene. De vil styrke de store varehuskjedene og bidra til at småhandlerne knekkes raskere. Konkurransen i handelsnæringa begrenses, og forbrukerne er de som får svi.

Monopolkapitalen har lite å tape på prisstopp og en god del å vinne. Viktigste er det her at eksportindustrien – især de store innen jern og metall, kjemisk og elektrometallurgisk industri – er svært interessert i færre kostnader for å styrke konkurransevnen og trykke profitten. Prisstopp som ikke rammer dens produkter, fastfrysing og langsiktig senkning av lønnsutgiftene er en god ting å ha i ryggen under den stadig bitrere kampen om et verdensmarked som idag innskrenkes av krise og stagnasjon i USA og Vest-Europa.

Vi betaler 800 kr månedens!

35% av inntekten i husleie vanlig
i Oslos drabantbyer

Husleia utgjør 13–14 % på en gjennomsnittsfamilies budsjett, kan konsumprisindeksen fortelle. At dette ikke gjelder familiene i de nye drabantbyene, forteller ikke indeksen noe om. Her ligger nemlig husleia på 30–40 % av inntekten til gjennomsnittsfamilien. For noen familier er den endog høyere. Og husleiene fortsetter å stige. Prisstopp virker ikke inn her. Arbeidsfolk må fortsatt betale – trass i lønnsstopp.

– Vi betaler 800 kroner måneden – 350 i fast leie pluss 450 til renter og avdrag på innskuddslån. I tillegg kommer strøm- og om vinteren fyringsavgifter. Om lag 35 % av inntekten går med til husleia. Og da blir det ikke mye igjen å leve av. Leia ligger forholdsvis lavt her. Da kan en tenke seg hvordan andre har det.

Det er en familie på tre Klassekampen har hatt samtale med. De har bodd tre år i en drabantby ved Oslo.

– Da vi fikk tildelt leilighet i 1966 skulle innskuddet bli 12 000 og leia 245 kroner måneden. 1/2 år seinere fikk vi melding om at innskuddet var steget til 15 000, og da vi flyttet inn våren 1967 var innskuddet 17 000 mens leia var steget til 275 i måneden!

– Og nå har den gått opp ytterligere 75 kroner. Kommer det andre spesielle utgifter i tillegg?

– Ja. Hver gang borettslaget setter i gang fellesprosjekter er det leieboerne som punger ut. Likeså når vi krever de minste forbedringer. En gang ble budsjettet overskredet. Firmaet Hesselberg skulle asfaltere en del av området i borettslaget. Men de asfalterte for mye. Dermed ble det dyrere. Det hjalp lite med advokat og prosess om avtalebrudd. Hver leieboer måtte betale 300 kroner ekstra fordi budsjettet kom på minussiden.

– Hvordan klarer dere utgiftene?

– Kona må jobbe. Ungen er i daghem. Vi var så heldige å få plass til ham. Ellers veit vi ikke åssen det ville gått. Mange har det verre med å skaffe daghjems plass.

– Rekner dere med økt leie?

– Foreløpig er vi heldig stilt. Det er ikke varslet tillegg før et stykke ut i 1971. Men da får vi vel en hard smell....